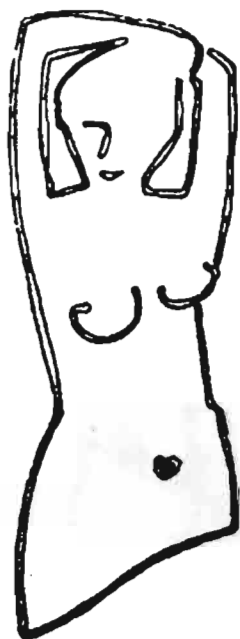

Talaià

agrupació
excursionista
VILANOVA I LA GELTRÚ

BUTLLETI PER ALS SOCIS
OCTUBRE-NOVEMBRE-DESEMBRE 90

Mercè

SALÓ DE BELLESA

C/ Gas, 9 / Tel. 815 45 00
Josep Coroleu, 101 / Tel. 815 68 09
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

T'HO MIRIS COM T'HO MIRIS

Cada divendres estarem a casa teva,

AL CANAL 49.

Canal Blau - Televisió de Vilanova

CAVAS

Ferret

GUARDIOLA DE FONT-RUBÍ

meca-rapid

CÈNTR DEL GARRAF
MECANOGRAFIA- AUDIOVISUAL

MECADATA®

ENSENYAMENT I SERVEIS
INFORMATICS

- MECANOGRAFIA PER ORDINADOR
- MECANOGRAFIA AUDIOVISUAL
- MECANOGRAFIA EN CATALÀ
- TRANSCRIPCIÓ DE DADES
- INFORMÀTICA I OFIMÀTICA
- ADMINISTRACIO EMPRESARIAL

BON ANY 1991
TALAIENCS!

MATRÍCULA OBERTA

Sant Gregori, 14. Vilanova i la Geltrú. Tel. 893 69 55

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

C/. Comerç, n.º 4

Tel. 893 12 57

VILANOVA I LA GELTRÚ

Butlletí per als socis - Nº 230

OCTUBRE-NOVEMBRE-DESEMBRE 90

SUMARI

EDITORS

Agrupació Excursionista Talaia

PRESIDENT

Salvador Butí i Papiol

SECRETARI

Antoni Sagarra i Mas

REDACCIÓ BUTLLETÍ

Secció de Cultura

DIRECCIÓ I MUNTATGE

Josep Blanes

EDICIÓ I PUBLICITAT

Blanca Forgas

Agustí Poch

Oriol Ventosa

Víctor Castro

Ma.Carme Barceló

Joan Sivill

EQUIP DE COL·LABORADORS

Vicenç Carbonell

Josep Voltà

Toni Sagarra

Salvador Butí

Angels Parés

IMPRESSIÓ

Grafiques Llopart

C/. Sant Antoni, 63

Tel. 891 03 12

Sant Sadurní d'Anoia

DIPOSIT LEGAL

B-24619-90

FOTO PORTADA :

Caminant per la Fageda de

la Marquesa, cap el Roc de Fraussa

Foto : Blanca Forgas

Editorial

Equip de Redacció

A l'entorn d'un trist succés

Equip de Redacció

Activitats del GEAM

Jaume Soler

III Curset d'Iniciació a l'Espeleologia

J.J. Melgarejo Ruiz

Una escalada més

Toni Masana

Unificació de criteris de tècnica

J.J. Melgarejo Ruiz

A Joan Amades, per una feina ben feta. Felicitats

Angels Parés

Una tardor des del Clot d'en Pere al Forat del Pendís

Josep Blanes

Activitat del Grup BTTT

Andreu Ferrer

Exploració de la "Sima Bufona" C-20 -501 mp

J.J. Melgarejo Ruiz

A la recerca de la neu

Roger Pena

La lliçó d'una derrota

Joan Toledano

Els corrals de la comarca

Vicenç Carbonell

Calats d'aigua. Ascensió al Besiberri Nord

Xavier López

Un Cap d'Any al Matagalls

Antoni Ordovàs

Una excursió a l'Occitània del segle XIII

Salvador Butí

Refent camins del GR

Blanca Forgas

De Folgueroles al Pantà de Sau

III Sortida Col·lectiva de Vegueria

Blanca Forgas

Les Roquetes als Alps

J. Colorado

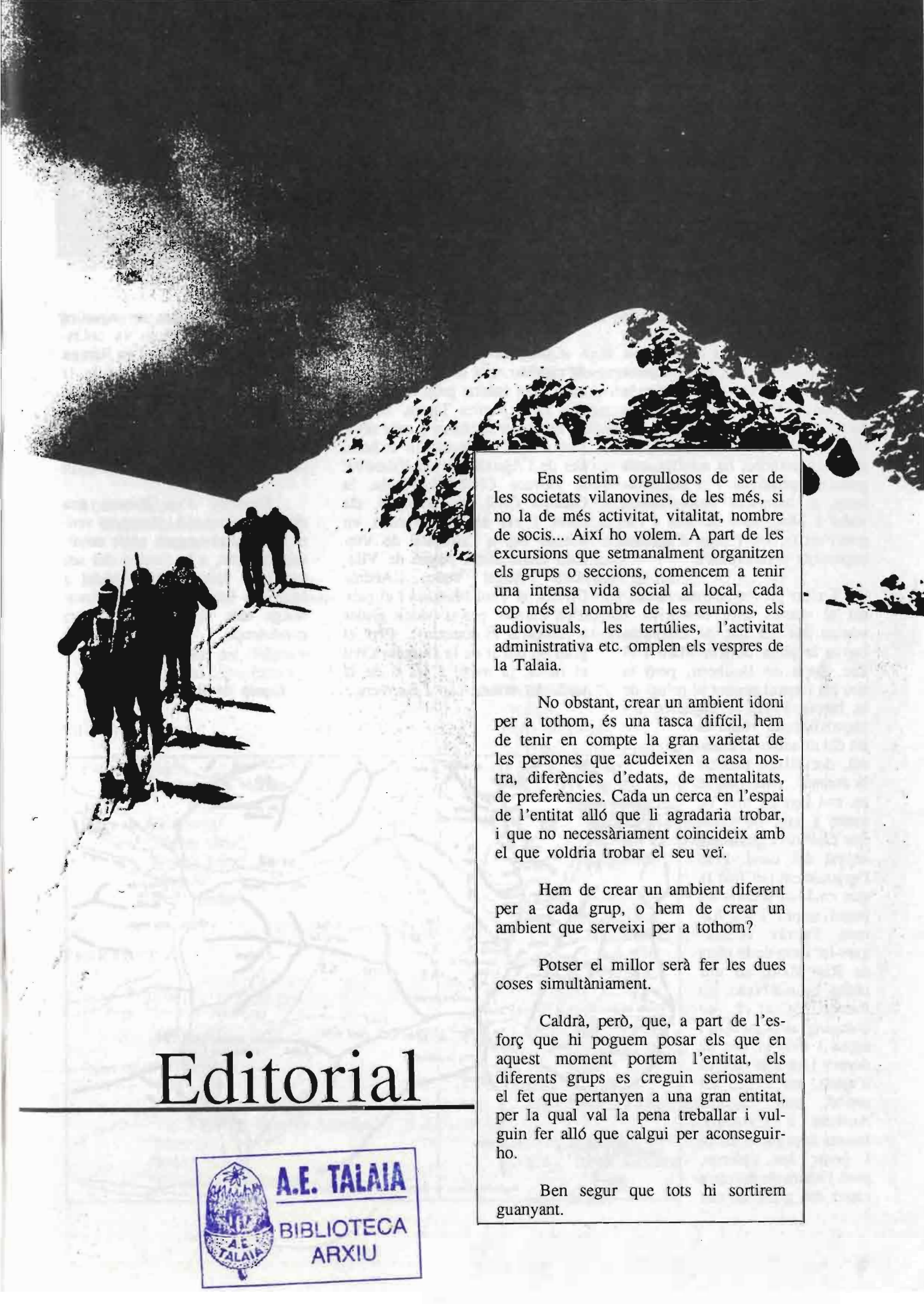
El "hobby" d'aquesta tardor

Del Foix: la conca, el riu, l'embassament

Joan Sivill

Les llicències federatives

Secretaria

Editorial

Ens sentim orgullosos de ser de les societats vilanovines, de les més, si no la de més activitat, vitalitat, nombre de socis... Així ho volem. A part de les excursions que setmanalment organitzen els grups o seccions, comencem a tenir una intensa vida social al local, cada cop més el nombre de les reunions, els audiovisuals, les tertúlies, l'activitat administrativa etc. omplen els vespres de la Talaia.

No obstant, crear un ambient idoni per a tothom, és una tasca difícil, hem de tenir en compte la gran varietat de les persones que acudeixen a casa nostra, diferències d'edats, de mentalitats, de preferències. Cada un cerca en l'espai de l'entitat allò que li agradaria trobar, i que no necessàriament coincideix amb el que voldria trobar el seu veí.

Hem de crear un ambient diferent per a cada grup, o hem de crear un ambient que serveixi per a tothom?

Potser el millor serà fer les dues coses simultàniament.

Caldrà, però, que, a part de l'esforç que hi poguem posar els que en aquest moment portem l'entitat, els diferents grups es creguin seriosament el fet que pertanyen a una gran entitat, per la qual val la pena treballar i vulguin fer allò que calgui per aconseguir-ho.

Ben segur que tots hi sortirem guanyant.

En
tancar
l'edició

A L'ENTORN D'UN TRIST SUCCÉS

Aquest darrer pont del dia de la Constitució ha estat nefast a causa de la tempesta de neu que caigué al nostre país, especialment als Pirineus. Però, a més, a la gent de la Talaia ens ha colpejat de ben a prop, ja que un dels nostres escaladors del GEAM, en Ramon Camacho, ha resultat amb greus congelacions, i el seu company, el barceloní Joan Ramon Vidal i Mur, morí de fred i esgotament en voler fugir d'aquella imprevista maltempsada.

Tenien previst fer una ascensió al massís dels Besiberri i venien des del llac de Cavallers cap a la pleta de Riu Malo i el llac glaçat de Besiberri, però la neu els impedí arribar al refugi de la bretxa Peyta, i hagueren d'improvisar un bivac la nit del dissabte. L'endemà, decideixen intentar la tornada, ensorrant-se en una neu de més de metre i mig de gruix que esborrava qualsevol senyal del camí. Però l'esgotament i el fred fa que en Joan Ramon no pugui seguir i en Ramon l'ajuda arrossegant-lo. Prop de la pleta de Riu Malo, en una petita bauma-bivac, en Ramon deixa el seu company amb menjar i aigua i dins el sac de dormir i va a la recerca d'ajuda, tot i que ell també està esgotat. Arribant a Cavallers, intenta engegar el cotxe i posar les cadenes, però l'haurà de deixar a causa del gruix de neu

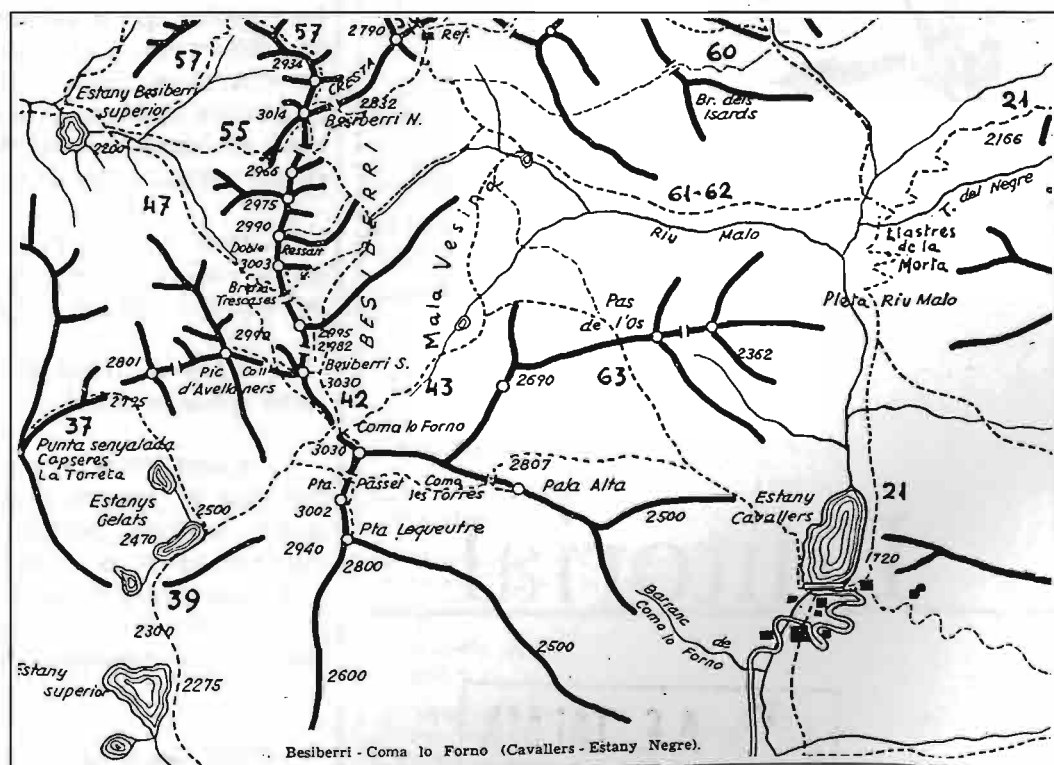
que hi ha.

Després d'un munt d'hores de caminar, mig inconscient arriba a un xalet habitat prop de la pista que va a Aigües Tortes. Allí el revifen i pot telefonar a casa seva. Des d'aquí es mobilitza tothom, des de l'Ajuntament de Vilanova, al Govern Civil de Lleida, la Guàrdia Civil, els bombers, els pares i els amics. Evacuen en Ramon cap a l'Hospital de Viella, i mentrestant, pugen de Vilanova l'Angel Vedo, l'Andrés Olivier, el Toni Massana i el pare d'en Ramon, per si poden ajudar a recuperar el company... Però el grup de rescat de la Guàrdia Civil el baixa, ja mort, a les 6 de la tarda del dilluns cap a Barruera.

Val a dir que en aquelles circumstàncies, tothom va col·laborar de valent. De fet, en Ramon té congelacions a les mans de 1r i 2n grau, que primer foren tractades a l'Hospital de Viella per després ser traslladat a un Hospital de Saragossa, altament especialitzat en congelacions.

Esperem d'en Ramon una ràpida recuperació i desitgem veure'l una altra vegada entre nosaltres. Mentre, a la família del seu company Joan Ramon Vidal i Mur, els fem arribar el testimoni més sincer de la nostra condolença.

Equip de Redacció

Besiberri - Coma la Forno (Cavallers - Estany Negre).

ACTIVITATS DEL GEAM

Resum d'ascensions alpines i vies de més de 150 m

ALPS:

- Breithorn (4165 m)
- Mönch (4100 m)

PIRINEUS:

- Midi d'Ossau:
 - . Esperó Sud-Est:
Via: "Ravier"
- Besiberri:
 - . Cresta del Nord al Comoloforno
- Ordesa:
 - . Esperó Sud-Est del Gallinero:
Via: "Directa Zarazhustra"

MONT-REBI:

- Paret d'Aragó:
 - . Via: "Pilastra dels Voltors"
- Paret de Catalunya:
 - . Vies: "Diedre Gris"
"Voltor feroç"
"Regard"
"Petit diedre"

TERRADETS:

- Roca Regina:
 - . Vies: "Promio Moreno"
"Aniversari"
- Paret de les Bagasses:
 - . Vies: "TIM"
"Supertramp-Cade"
"Esperó Vidal-Farreny-Albir"
"Mescalina"
"Reina Puig"
"Desenlace inesperado-Cade"

VILANOVA DE MEIA:

- Roca dels Arcs:

- . Vies: "Passatgers del Vent"
"Migraña profunda"
"Factor 2"
"Marco Polo"
"La chica del Martini"
"Wild Planet"
"Necronomicon"
"Montse Pueyo"
"Tachin"
"A donde vas Vicente?"
"Lleida"
"Tierra de nadie"
"Señor de los bordillos"
"Tenia"
"Musical exprès"

MONTSERRAT:

- Paret de l'Aeri:

- . Vies: "David Aparicio Baró"
"Sostres"
"Antoni Garcia Picazo"
"Reencuentros"
"Antonio Machin"
"Valentin Casanovas"
"Easy Rider"

- Serrat del Moro:

- . Vies: "Casas Xani"
"Mas Brullet"
"L'avi Xan"
"Jordi Matas"

- Cavall Bernat:

- . Vies: "Pérez-Vergès"
"Punsola Reniu"

- Diables:

- . Via : "Sánchez-Martínez"

- Ganivet de diables:

- . Via : "Reina-Sánchez"

- Frares - Bisbe:

. Via : "Aresta GAM"

- Miranda del pas dels francesos:

. Via : "La broma de Satan"

SERRA DE GUARA:

- Descensos de rius:

. Barranc de la Formiga

. Barrancs de l'Alcanadre

Vies de dificultat:

Vies de 8a:

. "Puja la Febre" (Garraf)

Vies de 7c:

. "Peccata Minuta" (La Riba)

Vies de 7b:

. "Passada Olímpica" (Can Ximet)

. "Tarzan" (Talaia)

. "Mala Pell" (La Riba)

. "Cruel Devil" (Siurana)

. "Mala baba" (La Riba)

. "Estic fent globus" (Siurana)

. "Isadora dónde estas?" (Siurana)

. "La pantera rosa" (Cuenca)

. "La llei del ciment" (Talaia)

. "Amorrat al piló" (La Riba)

. "Terrorisme empresarial" (Pic del Martell)

. "Agarré el mango" (Roca Aguilera)

. "Cripta" (Pic del Martell)

Vies de 7ab:

. "Gigololo" (Talaia)

. "El estado de las cosas" (Talaia)

. "Misión imposible" (La Riba)

. "El Gorrón de Bagdad" (La Mussara)

. "Tu sí que triunf" (La Riba)

. "Un Feix de Fems fets a Temps" (Siurana)

Vies de 7a:

. "Whisky and the Rocks" (Siurana)

. "Casta de Galán" (La Riba)

. "Cristo....." (La Riba)

. "S'ha de badar" (Siurana)

. "Rasputín" (Les Penyes)

. "Hall 9000" (Garraf)

. "Te pones tonto" (Siurana)

. "Radio Reptil" (Els cogullons)

. "Capitán Trueno" (Cuenca)

. "El mínim esforç" (Roca Aguilera)

. "Criatura" (Pic del Martell)

. "El món màgic del màgic Bruffi" (La Riba)

Diverses escalades a les parets escola:

- Les Penyes

- Roca Aguilera

- Can Ximet

- Els Cogullons

- Cuenca

- Talaia

- Montanejos

- Garraf

- Pic del Martell

- Vermell del Xicarró

- La Mussara

- La Riba

- Siurana

- Font de l'Ametlló

- Roca Ginesta

- Forat de les meuques

- Prasdip

- La Facu

Dada anecdòtica: Això suma un total de més de 20.000 m d'escalada vertical, sense tenir en compte les repeticions d'algunes vies.

ELS ESTABLIMENTS I MARQUES QUE TENIM ANUNCIATS EN AQUEST BUT-
LLETÍ COL·LABOREN EN LA SEVA FINANCIACIÓ. AGRAÏM LA COOPERA-
CIÓ DE TOTS ELS SOCIS EN L'ADQUISICIÓ DELS PRODUCTES DELS NOS-
TRES ANUNCIANTS.

III CURSET D'INICIACIÓ A L'ESPELEOLOGIA

El tercer curset d'iniciació a l'espeleologia s'impartirà del dia 29 de gener al dia 11 de març de 1991, inclusivament.

Els dies corresponents a Carnaval i la Comparsa no hi haurà cap activitat fins a la setmana següent.

Aquest curset serà reconegut íntegrament per l'Escola Catalana d'Espeleologia, i les places seran limitades.

Les classes teòriques es donaran els dimecres a 2/4 de 9 del vespre en què s'impartiran temes com: coneixement i conservació del material, tècnica d'exploració i d'altres. Les classes pràctiques seran intensives durant el cap de setmana i començaran el dissabte a les 6 de la tarda fins el diumenge, per tant, i com que són intensives, es plantarà tenda de campanya en el lloc on es desenvolupa la classe.

Les cavitats elegides per aquest curset seran les següents:

- 1) Paret escola d'Olerdola. En aquestes parets, d'uns 20 m d'alçada, els cursetistes començaran a aprendre les maniobres d'ascens i descens, etc.
- 2) Avenc Emili Sabater, de 46 m de profunditat. Situat al massís del Garraf.
- 3) Avenc del Ginebró, de 69 m de profunditat. Situat al massís del Garraf.
- 4) Cova de la Fou de Bor, que té un recorregut de 3173 m i un desnivell de -101 mp. Està

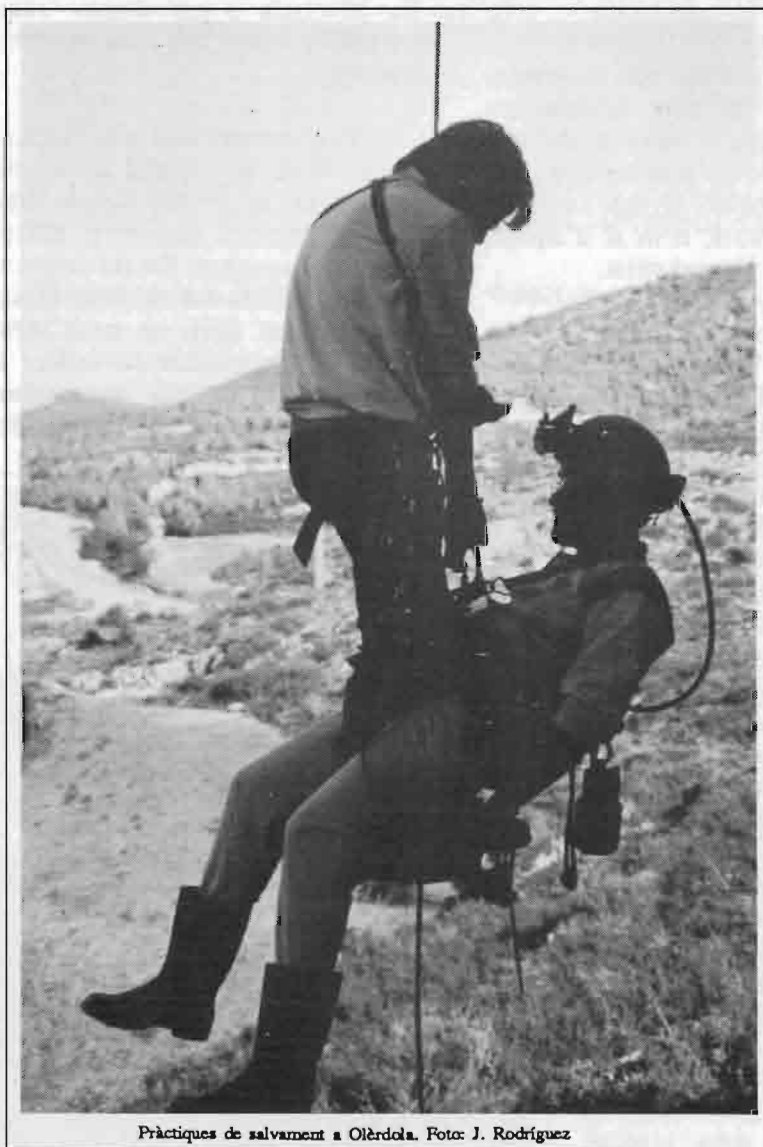
situada a la Serra del Moixeró, a la Cerdanya.

- 5) Grallera Gran del Corralot, de -116 m de profunditat, situada a la Serra del Montsec d'Ares, entre les comarques del Pallars Jussà i la Noguera. Aquesta cavitat té la sala subterrània més gran de Catalunya.

Per últim, solament falta comentar que es donaran classes / conferències sobre els següents temes: Geologia, Topografia, Fotografia, Ecologia i conservació de les cavitats.

J.J. Melgarejo Ruiz

(GET/AET)

Pràctiques de salvament a Olerdola. Foto: J. Rodríguez

UNA ESCALADA MÉS

L'aproximació és sinuosa i dura, no per a les nostres cames, sinó pels diferents estris i ferralles del nostre vehicle que, de tant en tant, es queixa tot refregant la panxa per terra.

Potser aquesta és una de les més importants condicions perquè aquest lloc sigui, avui en dia, un paradís on la mà de l'home no ha malmès l'encant d'aquest misticisme que envolta l'indret, la tranquil·litat hi és assegurada.

Davant d'aquestes majestuosos parets, la ment sembla que s'esvaeixi per l'infinitat de diedres, fissures i plaques del mur que ens convida a viure la nostra pròpia aventura, com si d'aquells pioners fos l'oportunitat.

Comença el ritual, els esbufecs de l'aproximació junt amb el "clinc-clinc" metàl·lic que desprèn tot el conjunt del material que penja del "boudrier" crea un so que, barrejat amb la visió cada vegada més pròxima del nostre objectiu, fa que ens envolti una atmosfera especial.

Al lloc, i aixecant el cap, dibuixem la paret amb la mirada cercant l'itinerari a seguir. Amb el croquis a les mans, que fa una estona hem confeccionat, ens preguntem si és per aquí ...? Ens sembla identificar la situació de la primera "reunió". Asseguts a terra, enfeïnats cordant-nos els "peus de gat", un dels companys resta aixecat,

lligant-se les cordes i insisteix en buscar un indici que ens reveli el pas d'una altra cordada. Retorna la mirada cap a nosaltres i diu: "Jo començo!". Les paraules hi sobren, tots ja sabem què hem de fer, un li dóna els mosquetons i l'altre posa les cordes en l'aparell d'assegurança, com encisats mirem com poc a poc va guanyant alçada.

De sobte, un crit. "Deixa'm!" Des de baix li contestem: "Has arribat!" Més tard ens reunim amb ell.

Evidentment som a la via. La reunió hi és instal·lada, cosa que és d'agrair, ja que aquest lloc fins i tot en aquesta qüestió et deixa ser el protagonista. En els propers llargs de corda no tindrem tanta sort, un clau aquí, un tascó més enllà, un empotrador de molles i ja hi som. Tan sols resten dos llargs de corda, el dia és un xic

ennuolat i de tant en tant el sol es deixa entreveure, fa vent i una mica de fred. Una vegada canviades les cordes reemprenem l'ascensió.

Arribats a la reunió, un sol clau davant d'una petita cova no és pas bon lloc i després d'una estona sembla que la millor solució és sortir cap al cim, un curt tram d'adrenalínica progressió i ja s'intueix la sortida. Els companys m'avisen que surten.

Ja som al cim! Un somriure de satisfacció i una forta encaixada de mans.

Anem cap al cotxe, però no sense aturar-nos abans una estona. Al fons, el Pirineu nevad i la Paret d'Aragó i a sota nostre, el Pantà de Canelles. En el record quedaran els moments viscuts i la Paret de Catalunya allà per sempre.

Toni Masana

Les parets d'Aragó i Catalunya. Foto: Toni Masana

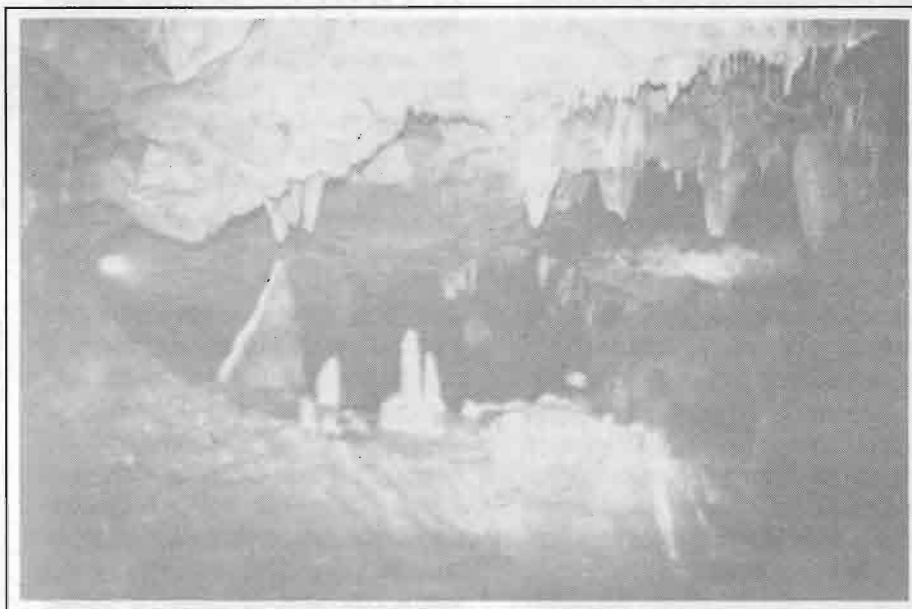
UNIFICACIÓ DE CRITERIS DE TÈCNICA

El passat 1 de novembre, finalitzà el curs de reciclatge d'espeleologia que va ser a càrrec de Juan Rodriguez i Josep Aguadé, membres del GET i iniciadors de l'Escola Catalana d'Espeleologia. Es van incloure temes d'autosocors, prevenció d'accidents, i un de molt important: la unificació de criteris de tècnica.

El primer punt que es va tractar a les reunions i una de les coses que més s'ha tingut en compte és la dita **unificació de criteris de tècnica**, que significa que tots ens hauríem de basar en unes tècniques recomanades per l'Escola Catalana d'Espeleologia, en una mateixa manera de treballar i d'actuar dins d'una cavitat. Les maneres i formes de la unificació de criteris fou:

1. Fixació del davallador al maiyon delta
2. Sobre els Bloquejadors i la seva utilització
3. El mosquetó de fre
4. Distribució de material en el maiyon delta
5. La бага d'ancoratge
6. Pas del puny i del bloquejador de pit en els fraccionaments
7. Utilitat i seguretat del shunt (bloquejador)

Els dies en què es va impartir el curs foren el 20, 21, 27, 28 d'octubre i el dijous dia 1 de novembre. El dissabte 20, de 2/4 de 9 del vespre a les 2 de la matinada, amb sopar inclòs, i el diumenge 21, de 2/4 de 9 del matí a la 1 del migdia, per a classes pràctiques. Els dies 27 i 28, amb el mateix horari, i el dia

1 l'última sortida pràctica.

Un cop en clar la unificació de criteris de tècnica, es passà a les tècniques d'autosocors i es tractaren els temes següents:

1. Per pujar el ferit
2. Per baixar fins al ferit
3. Per baixar el ferit

I per últim, es tocà el tema de la prevenció d'accidents, on discutírem qüestions interessants, com són unes regles generals a tenir en compte, com l'alimentació fora i dins de la cavitat, cavitats verticals, les crescudes ocasionades dins d'una cavitat: com prevenir tals circumstàncies. I altres accidents com són:

1. Pèrdua o equivocació en l'itinerari subterrani
2. Passos estrets (com passar-los)
3. Blocs inestables (desprendiments)

4. Asfíxia (presència d'anhídric carbònic CO₂)

Per últim sols resta comentar que es va treure molt de profit del curs i que hi participàrem bastants membres del GET amb molt d'interès per a tots els temes comentats.

J.J. Melgarejo Ruiz

(GET - AET)

A JOAN AMADES, PER UNA FEINA BEN FETA. FELICITATS

Joan Amades i Gelats (Barcelona 1890/1950)

El nom de **Joan Amades** va lligat a tota una tradició popular que configura la vida del poble català. Tothom que vol saber quelcom d'un fet popular, una rondalla, la representació d'una dansa, la incidència d'una festa tradicional i un llarg etcètera, ha d'anar a consultar "**L'AMADES**". Els seus llibres són la gran capçalera de tota la nostra tradició oral i escrita. M'atreiria a dir que la seva gran feina d'investigador autodidacte, junt amb la d'altres recopiladors, ha permès recollir i fixar moltes d'aquestes tradicions, que si no, avui estarien completament desaparegudes o oblidades en el pou del temps.

Una de les darreres fotos de Joan Amades. Foto Arxiu

Amades encetà la seva tasca de recopilador i investigador vers els anys 30. Els seus punts de partida foren, per un costat, les fonts orals i directes, i per un altre, els textos antics i la documentació existent. Tot aquest corpus formen el gruix de la seva obra.

Imaginem-nos per un moment el propi Amades i els seus col·laboradors, llibreta en mà, resseguint els camins, les viles i contrades del país, parlant amb els avis dels pobles per tal de saber com i per què se celebrava aquella festa, quin significat rebia aquella llegenda, des de quan venia celebrant-se aquella dansa. Un cop recollides totes les informacions, Joan Amades fou capaç de posar en solfa tot aquest material, reelaborant-lo i publicant-lo, assegurant, així, la perdurabilitat d'un meravellós material que estava en perill de desaparèixer.

Llegir qualsevol obra de Joan Amades és un plaer; la seva discursivitat explicativa l'allunya del treball científic, fet que ha plantejat certes crítiques vers la seva obra, a cops titllada de poc científica, però, per contra, veiem que la lectura de qualsevol llibre de l'autor ens apropa a la vida quotidiana del poble català i fa que ens identifiquem en allò que és tan nostre, com són les nostres tradicions, les quals configuren la realitat del que som.

Amades sabé fer-se seu tot un món popular que començava a esclavissar-se en l'oblit i, com a home romàntic, va saber recollir aquest passat i recuperar-lo

per al seu present i per al futur del seu poble. Aquests reculls es troben publicats en un nombre considerable de llibres, per exemple: "**Les cent millors cançons populars**", "**Les diades populars catalanes**", "**Refranyer català comentat**", "**Folklore de Catalunya**", ...

La seva activitat laboral la centrà, a banda del treball de camp, en el "Museu d'Indústries i Arts Populars del Poble Espanyol", del qual fou conservador, des de l'any 1940, i en la Secció de Gravats Populars a l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona. També fou col·laborador honorari del "Instituto Español de Musicología" del "Consejo Superior de Investigaciones Científicas".

La UNESCO li va encarregar la preparació del "corpus bibliogràfic del Folklore català", centrant-se en la rondallística.

Des del Butlletí de la TALLAIA volem afegir-nos a l'homenatge que es ret a **Joan Amades** en aquest **centenari del seu naixement** i felicitar-nos per haver pogut comptar amb ell i donar-li les gràcies pel gran llegat que ens ha deixat.

Angels P.

UNA TARDORAL DES DEL CLOT D'EN PERE AL FORAT DEL PENDÍS

Gairebé com si fos una cerimònia protocolària, a mitja tardor, normalment en dies de castanyes i panallets, hom organitza una anada cap a una vall o cap a un indret on la bellesa paisatgística sigui fortament marcada pel mantell daurat de la tardor. Enguany farem una travessada que ja fa dos anys una altra colla havia realitzat i de la qual ens feren grans elogis. Es tractava d'anar des de Gréixer, i passant pel coll d'Escriu, fins arribar al Veïnat dels Hostalets, tot captant -sobretot fotogràficament- els boscos caducifolis en el seu moment més esplendorós.

Just al pont de cal Tinent, a la carretera que ve de Bagà, es bifurca una pista que va cap a Gréixer.

Allà desembarcarem tota la colla i tornarem enrera amb els vehicles per deixar-ne dos aparcats al Veïnat dels Hostalets i recular per una pista infernal cap a Bagà i tornar al punt de començament amb el tercer cotxe. A la vista de Gréixer ens retrobarém tots, i som-hi! Cap amunt hi falta gent!

El dia és mig boirós i les poques clarianes del cel no ens permeten veure la carena del Moixeró que tenim just al damunt. Tot i amb això, hi ha suficient lluminositat com per aconseguir algunes bones fotografies. La primera oportunitat la tenim en un insòlit racó on ens apareix l'**Estanyet de Gréixer**, que, si no fos pel mur de contenció que li fa de presa, seria realment idíl·lic. Els

reflexos a la superfície de l'aigua de l'intens verd dels pins barrejat amb l'ocre torrat dels primers faigs fa que ens quedem bocabats davant d'aquell espectacle visual. Però no ens podem aturar massa estona i continuem pujant. Tot xerrant, fem una petita marxa en agafar un camí per altre, que rectifiquem de seguida entremig de rialles i molta conya.

El bosc comença a fer-se interessant. La tonalitat dels colors va des del verd intens dels boixos i dels pins negres, passant per alguns faigs que mig verdegem, mentre d'altres són grocs, ocres o decididament marrons, com la contínua catifa de fulles seques que vesteix el camí. Les sensacions són contínues, puix som de

ple a la **fageda del Clot d'en Pere** i, miris on miris, contemples una espessa multitud de troncs grisos i rectes dels faigs, guarnits ja per unes poques fulles que, escadusserament, deixen passar alguns raigs de sol. Mentrestant, i tirant amunt, alguna blada vermellosa i algun roure torrat ens matissen l'impressionant paisatge.

El camí, que no ha parat d'enfilarse, fa

L'Estanyet de Gréixer. Foto: J. Blanes

El camí entremig de bosc de faigs i boixos. Foto: J. Blancs

cap, finalment, al coll d'Escriu, on la vegetació canvia una mica i els pins tornen a aparèixer; el bosc s'eixampla i s'aclareix. L'aturada al coll l'aprofitem els uns reposant forces i els altres cercant rovellons. Una bona collita va a parar a les bosses, que no parafem d'omplir fins a l'arribada, amb pebrassos, llèmenes, fredolics, llaneques i més rovellons.

De mica en mica aniríem davallant fins a passar a frec de les migs en runades cases de Cal'Escriu. Des d'aquí es divisa tota la vall, encaixonada per la Serra dels Trulls i que segueix les aigües del Torrent del Pendís. Deixa-

rem a la dreta el camí que porta a la Font del Faig i al Refugi Sant Jordi, per endinsar-nos a l'Estret de l'Escriu.

La vegetació aquí ha canviat una mica. Ara apareixen alguns pollancres grocs i les intenses

ronant de pedra en pedra, anar vius per no "sucarnos" els peus.

Un dels millors indrets és el Forat del Pendís, un gorg profund i espectacular i que, un tros més avall, forma una bonica cascada que ens serviria de marc per

taques vermelles de les blades i els aurons, que ressalten enmig de l'obaga dels pins. Tot baixant, amb el sol a contrallum, els contrastos són sublimes. Però a mesura que ens endinsem en l'Estret dels Empedrats, la nostra atenció l'acaparen els saltants d'aigua i els engorjats, i sobretot el no perdre el camí que passa per entremig de l'aigua, raó per la qual hem d'anar amb molt de compte de no

La Fageda del Clot d'en Pere. Foto: J. Blancs

fer-nos una foto col·lectiva. Evidentment aquell itinerari era un veritable espectacle natural. Però encara ens faltava descobrir quelcom anunciat: "el Bullidor de la Llet". Seguint els senyals en una derivació del camí dels "empe-drats", i obrint-nos pas entre un espès brancatge, poguérem veure un saltant, que, canalitzat de forma natural, fa baixar l'aigua escumejant com si fos un doll blanc i que talment sembla la llet en el moment de bullir.

Reintegrats al camí, continuàrem la davallada, fins que la vall s'eixampla. Mentre nosaltres ens quedàvem al Veïnat dels Hostalets a dinar, el riu que ens havia acompanyat tota l'estona s'afegiria una mica més avall al cabal del Bastareny. Ja havent dinat, recupearé els vehicles que havíem deixat aparcats, i després d'anar a cercar el tercer cotxe, ens trobaríem a Bagà prenent un cafè i comentant la bellesa i espectacularitat d'una excursió francament memorable. Creieu-me, us la recomano! ... però sobretot, que sigui a la tardor!

BAGA, novembre de 1990

Josep Blanes

El Bullidor de la Llet. Foto: B. Forgas

Xurreria
Trifón
 ★
 VILANOVA I LA GELTRU

ACTIVITATS DEL GRUP

Amb els dos dits de la mà, cal controlar i graduar la frenada. Si et passes, corres el perill de saltar per davant la teva amiga o de derrapar i perdre el control, i si la deixes anar massa, o no tindràs temps de rectificar i el perill pot ser major o en un corba te'n sortiràs. Tot això i més, i molt més, ens omple d'emocions que, diumenge rera diumenge, ens fa tornar als camins de les muntanyes amb les nostres bicicletes. Les cinc últimes setmanes, ens hem acostat a moltes zones de la comarca, sempre ens cal repetir algun camí que ja coneixem, i fins i tot alguna sortida sencera, però mai ens fa perdre l'emoció repetir un camí, un descens que, vibrant, un cop finalitzat, rient i plorant pel fort aire, fa que en comentem les incidències, els

salts, les corbes, les frenades ...

Lurdes, Viladellops, el massís del Garraf, Canyelles, són llocs que comencem a conèixer com si fos casa nostra, amb els seus camins, fonts i rieres.

Una de les sortides més emocionants va ser quan vam anar a Jafra. Ens vam trobar com sempre a les nou del matí, davant del local de la Talaia. Ens vam trobar amb un grup de les pistes d'atletisme que, igual que nosaltres, sortien amb BTT. Vam anar junts un bon tros de la sortida. La intenció era finalitzar una anterior sortida nocturna on ens vam haver de retirar perquè ens vam trobar la riera inundada. Igualment que l'anterior, les bicicletes s'ompliren de fang, però aquest cop vam

poder arribar a Jafra, i seguïrem cap a Sitges amb un altre dels descensos que es fan amb més afició. Des de Sitges, per la costa, tornàrem cap a Vilanova. Havíem fet en total uns quaranta quilòmetres i ens sentíem cansats però com sempre satisfets i preparats per tornar-hi el diumenge següent.

Amb una mitjana de cinc assistents fem, des de fa un mes i mig, una sortida cada cap de setmana, i cada setmana a partir dels dimecres podeu trobar a la cartellera quina serà la pròxima. I tothom en pot proposar. Només cal venir a BTT Talaia.

BTT TALAIA

El grup BTT en una de les sortides al Garraf. Foto: J. Montoliu

EXPLORACIÓ DE LA "SIMA BUFONA" C-20 -501 MP

En aquest escrit que us presento, em basaré en una experiència realment interessant a nivell personal, ja que aquesta sortida ho requereix així. Com he posat al títol, la cavitat que ens ocupa és la sima Bufona C-20. Es troba al Pirineu Central, a la denominada Sierra de las Sucas, a escassos metres de la Balma del Fobón, al massís d'Escuain (Osca). La profunditat de la cavitat és de -501 mp i el recorregut total és de 3907 m.

feina. S'havia arribat a l'acord que el primer grup, en arribar a la zona, plantaria tenda i ràpidament es disposaria a descansar ja que ens esperava un bon "tute". Sisco i Ruper arribaren al voltant de les sis del matí del dia 23 i, lògicament, es posaren a descansar unes hores, encara que el magnetisme que ens produeixen algunes cavitats ens impideixen descansar suficientment.

Mentre Sisco i Ruper descansaven, la resta ens llevàvem i anà-

mentà l'aproximació fins a la sima C-20. Més tard, ens disposem a tornar fins on tenim la tenda i ens trobem amb els companys amb ulls de mussol. Entre comentaris de tota mena, fem un bon esmorzar i preparem el material necessari i imprescindible.

Amb els cotxes remuntem la pista fins arribar al lloc clau on els hem d'aparcar perquè una cadena ens barra el camí d'accés; som als límits del Parc Nacional d'Ordesa i Mont Perdut.

Amb 30 quilos cadascú, ens disposem a remuntar la tortuosa aproximació fins a la cavitat. Durant les dues primeres hores, el sol picava amb molta força, pel que deduírem que s'acostava el "palomo". I, efectivament, als 20 o 25, o potser 35 minuts, els llamps i trons es començaven a sentir per dalt dels cims. Poc després, el gran mantell negre es posava sobre nostre. Renoï quan començà a caure. Tot i que portàvem capalines, vam quedar ben xops de tanta aigua com queia. Amb pas lleuger per les ganes d'arribar, casualment trobem una borda a uns cent metres d'on havíem

parat a respirar una mica. Dava-llem, creuem un rierol i ens trobem amb la gran sorpresa que la borda té tot el sostre desplommat.

Deixem la borda i remuntem un petit turó. De dalt estant es contempla bé la gorja d'Escuain i

"Sima Bufona" o C-20, Escuain (Osca). Galeria principal a -215 m. Foto: F. Melgarejo

La sortida de Vilanova i la Geltrú fou el dia 22 de juny a la nit. L'equip el formaven cinc membres: Sisco, Mia, Ruper, Juan Lluís i Juanjo. Primer sortí un grup compost per Mia, Juan Lluís i Juanjo, i la resta una mica més tard a causa dels horaris de la

vem a reconèixer una mica la zona. Serien al voltant de les 8 del matí quan ens acostàrem al poble d'Escuain; un cop allí ens trobàrem un espeleòleg que havia realitzat una important feina de col·laboració amb el grup Badalona ara fa uns anys, i ens co-

el gran torrent de Gurrundué. Continua plovent fort i caient llamps i trons, ens puja l'agressivitat per les contínues patinades i, més avall, veiem una altra petita borda; ens hi acostem ràpidament. Aquesta sí que té sostre! Tots empapats hi entrem i ens disposem a fer una sopa calenta, però, per si no n'hi havia hagut prou, ens havíem deixat el cassonet a baix el poble. Mil i un renecs es repeteixen contínuament en aquella olorosa borda plena d'excrements de cabra. Esperem una estona i per fi surt el sol que il·lumina el massís d'Escuin. Sortim de la borda i seguim el camí segons indica el mapa cap a Cuello Vico.

Per uns moments perdem a Roper i Mia, però passat un petit bosc els veiem remuntant una forta rampa que porta al peu d'una enorme paret vertical d'uns noranta metres. La rampa era d'uns 55 graus. Un cop a dalt, ens trobem unes petites crestes de lapiaz amb unes esquerdes ben visibles i una panoràmica excel·lent de la zona. Descansem una mica i ens disposem a fer fotos i a menjar. Les mostres de cansament són evidents a les nostres cares, però el fet d'arribar a la boca de la "sima" ens dóna moral.

Continuem pujant i arribem a un lloc concret des d'on es pot contemplar l'enorme entrada d'accés a la cavitat. El cor s'accelera i ens puja la moral. Tenim la cavitat a pocs metres davant nostre, però s'ha de pujar una mica més i flanquejar un passatge molt perillós. Passat aquest, ens situem davant l'entrada de 15 x 20 metres, que, després d'una escalada de 6 m et situa davant del petit tub d'entrada on

bufa un fort corrent d'aire molt fort i fred (d'aquí li ve el nom de "Sima bufona"). Després de sis hores interminables d'aproximació, i a 1856 m alt, per fi hem arribat.

Roper, per problemes d'esgotament, decideix no baixar i, lògicament, ho comprenem. Fem dos equips de dos membres cada un, amb una hora i mitja de distància, el primer grup d'instal·lació format per Sisco i Juan Lluís, amb un "petate" cadascú, i per últim, Mia i Juano, amb tres "petates" entre els dos, més dos cubells de

oposició fins a la base. Continua la cavitat per una gatera un xic pesada; seguidament ens situem davant d'un pou totalment cilíndric de 4,5 m que, així que vas baixant, es fa una mica més espaiós. Uns metres més endavant, es torna a fer estret fins a la capçalera d'un bonic pou de 15 m amb una boca estreta, però que va agafant amplitud a mida que baixes, fins arribar a un repeu ple de pedres.

Lliure, Mia! Mentre baixa Mia, davallo al següent pou, de 25 m, per una instal·lació que et dóna una suprema seguretat ja que està molt ben cosit; 25 m rapelant per una paret erosionada per l'aigua fins arribar a la seva base. Et situes en un tub de pressió format per la potent acció de l'aigua en èpoques de crescuda, que no són més que dos ressaltos seguits d'una gran sala situada a la seva base, instal·lada amb una corda fixa. Els dos ressaltos són de 4 i 5 m cada un.

Espero el company i prosseguim per l'enorme sala fins a situar-nos davant d'un altre pou de 9 m, tipus tobogan, seguit d'una altra sala de dimensions considerables en què, després de superar un ressalt de 4,5 m, ens disposem a tirar unes quantes fotos i a descansar i comentar la jugada.

Se sent caure aigua, no sabem d'on prové però és a prop. També se senten les veus de Sisco

i Juan Lluís. Prosseguim, després de parlar una estona, per un meandre actiu pel que corre el petit cabal d'aigua. En un gir del meandre, arribem al gran pou de 77 m de profunditat on trobem el Sisco instal·lant. L'aigua es precipita per l'important i enorme pou,

"Sima Bufona" o C-20, Escuin (Osca). Cascada a -275 m. Foto: F. Melgarejo

material fotogràfic. Una hora i mitja més tard, entra el segon grup. L'entrada és una gatera d'uns tres metres de recorregut (amb el fort corrent d'aire) que ens porta a un pou de 9 m de profunditat, molt descompostos els primers metres, que baixem per

amb un passamà fix a la seva capçalera instal·lat, suposem, pel grup Badalona. El Sisco ja està a la meitat del gran pou d'estructura cilíndrica d'uns 25 m de diàmetre. Després d'una estona, el Sisco toca fons, el segueix Juan Lluís, que em dóna el lliure i el segueixo. L'aigua és molesta en uns 30 metres de vertical. Quan Juan Lluís està ancorat al fraccionament, faig un pèndol d'un parell de metres per evitar l'aigua i accedir al fraccionament. Un cop hi sóc, miro avall i veig el Sisco en el fons esperant i contemplant l'enorme pou semblant a una plaça de braus. Juan Lluís passa a un altre fraccionament i em dóna el lliure, i jo a Mia, que es troba per sobre meu. Rapelo el salt final i poso els peus en una sala totalment càdica: un gran espai ocupat per grans blocs.

Sisco i Juan Lluís em criden i em comenten que apagui el carbur i contempli Mia baixant pel pou: realment impressionant! Estem ja a uns 195 m de profunditat. Mia ja ha baixat i ens disposem a menjar quelcom de calent amb llaunes de foie-gras i una de tonyina.

Acabem de menjar i, un cop reposats, ens dirigim al final de la rampa del gran pou on se sent un soroll eixordador i a la vegada excitant, ja que per sota corre un enorme cabal d'aigua. Sisco baixa el primer per un pou de -18 mp que ens porta al riu (d'uns 51 l/s) i seguim tots fins arribar a la base del pou. El riu surt amb força per una escletxa de la paret, realment un cabal preciós i digne de menció que avança progressivament pel sòcol primari de calissa amb trossos de betes blanques. Allò semblava un parc aquàtic amb una successió de petits ressals en forma de cascada de 2 m cada un, fins arribar a un bonic ressalt amb marmita inclosa que obligava a pendular per evitar-la.

L'emoció era un sentiment digne en aquell moment. Segui-

dament, després de la marmita, una cascada enorme es precipitava pel següent pou de 22 mp, amb un passamà de tres tacs i un fraccionament amb pèndol inclòs a la meitat del trajecte. Encara que la dutxa és quasi inevitable, arribem un darrera l'altre a la base d'aquest bonic pou i prosseguim el cansat, però agradable, camí cap al fons.

Després d'una successió de pous amb les seves corresponents cascades, arribem a un fantàstic i espaiós pou de 40 mp. A la seva capçalera ens criden l'atenció unes petagues de carbur i tres rotllos d'electrons que et feien recordar les exploracions d'anys enrere del Grup Badalona. Tornant al pou, aquest estava instal·lat fix i començava per una rampa més o menys pronunciada i arribaves immediatament a un fraccionament a uns 10 m de la capçalera, del qual penjava un sac per protegir la corda del frec, i des del fraccionament es feien uns 30 m de volada. Mentre davallava pel pou, una formosa cascada queia pel meu costat esquerre amb un soroll eixordador, que, en fer contacte amb la roca, s'espargia en totes direccions. Un cop tots a baix, seguïrem rodejant una marmita gegant en què es precipitava un broc d'aigua de dimensions considerables. Gràcies a un passamà pel costat esquerre, evitaves de mullar-te totalment, cosa molt desagradable en aquestes profunditats.

Ens trobem en una galeria espaiosa a uns -360 mp, les nostres esperances d'arribar a baix continuen en peu. Amb la moral alta, seguim un meandre actiu d'unes dimensions acceptables per poder-hi progressar. El resseguim per un espai d'uns 50 m més o menys, fins arribar a la part més divertida de la cavitat: un pou de 9 m de profunditat en què es necessiten 20 m de corda per realitzar una bonica tirolina. Et col·loques la baga d'ancoratge a la corda tensa de la tirolina, i amb l'altra corda que tens a sota, et

poses el davallador i així vas regulant la baixada. Realment excitant! Per sota meu passa la marmita en forma de petit llac fins arribar al terra ple d'aigua i sediments.

Proseguim per un meandre actiu i espaiós; en arribar més o menys a la meitat del seu recorregut, ens crida l'atenció una cosa molt curiosa: és un poster d'una dona despullada... Els comentaris van ser diversos i el fart de riure molt gran.

Les mostres de cansament entre nosaltres són evidents. La dura progressió, els esgotadors "petates"... Davallem tres pous consecutius més i ens quedem just a sobre del col·lector principal del sistema. El cansament és superior a les nostres energies i decidim per majoria de començar a pujar. Hem assolit la cota d'uns -440 mp. Decidim menjar una mica a la base del pou de 77 m, per tant, la pujada es farà en dos atacs molt forts i, a mida que anem progressant, anem fent diverses fotografies.

Després d'algunes hores esgotadores i inacabables, sortim a l'exterior cap a les sis del matí. El sol està amb nosaltres, un dia esplèndid. Ens felicitem els uns als altres per l'amistat que ens uneix i comencem a baixar pels tortuosos prats amb els nostres corresponents quilos al gep. Després d'unes hores de descens, empitjora el temps i es precipita una forta pluja amb un intens vent, fastigós en aquestes circumstàncies de cansament, però, total, què hi fa? En moments com aquests és com acabes per acostumar-te a patir i tot és adrenalina pura. Torna a sortir el sol i arribem finalment al lloc on tenim aparcats els cotxes.

Per fi, cansats però orgullosos d'haver realitzat una exploració d'aquest tipus, ens dirigim a casa.

J.J. Melgarejo Ruiz

A LA RECERCA DE LA NEU

Nevarà, no nevarà?

Es l'eterna qüestió per als incondicionals de l'esport blanc. Ha arribat el fred. Sembla ser que el blanc element retorna després de dues temporades absolutament desastroses. Les perspectives són bones. Els meteoròlegs parlen d'una tardor típica amb el seu estiu de Sant Martí i tot, hom espera un hivern també típic.

Potser és el moment d'analitzar una mica el tema de la neu artificial. Aquest mitjà que algunes estacions com Vallter-2000 o la Molina ja fa anys que utilitzen ha estat en les darreres temporades el

que ha facilitat que moltes estacions tinguessin obertes algunes de les seves pistes. La tecnologia ha pal·liat

d'alguna manera el refús natural a emblanquinar els cims de les muntanyes amb la -per moltes- esperada neu. Hi ha qui discuteix si dóna una o altra sensació, si la natural és millor si un es descontrola o no. Però tanmateix els qui esquien bé, hi esquien bé igual, i els que fem el que podem, doncs, fem el que podem.

Possiblement la neu natural a primera hora del matí i estrenant pista produeix sensacions més agradables, però a mitja jornada i

amb milers d'esquiadors sobre les pistes el que és més important és esquiar bé i deixar estar les excuses.

De tota manera sembla que aquest any, en principi, les perspectives són bones. Ara ens n'anirem a Valthorens, probablement quan llegiu això ja haurem tornat i tindrem la boca plena d'anècdotes.

Recordeu que al llarg de l'any (temporada) organitzem sortides a tot el Pirineu. Veniu i informeu-vos-en. Us garantim qualitat humana i bon ambient i si, a més, hi trobem cinc metres de neu, ja us podeu imaginar!

Amb neu natural o artificial **SKI TALAIA** no s'atura.

Una ullada al material

La majoria de nosaltres, un cop acabada la temporada, deixa esquís i botes en un racó de garatge o al costat de l'armari i fins que tornem a esquiar allí es queda tot. No us parlarem de què cal fer quan

Una colla d'Ski Talaia a Formigal, al Pirineu aragonès. Foto: R. Pena

s'acaba la temporada. Però sí que us podem donar alguns consells ara que comença:

1) Reviseu i feu arreglar si cal soles i cantells dels esquís. (**Seguretat**).

2) Reviseu, afluixeu i torneu a graduar les fixacions greixant-les bé. (**Seguretat**).

3) Comenceu a posar-vos les botes per casa i reguleu-les amb paciència per anar adaptant el botí al vostre peu, després de tant de temps ressec. (**Seguretat**).

4) Feu una mica de preparació física i, si us calen, poseu-vos

genolleres. (**Seguretat**).

5) Esquieu tan ràpid com pugueu mentre ho podeu controlar. En el moment en què veieu que no podeu, esteu-vos-en, ja que us poseu en perill vosaltres i els altres. (**Seguretat**).

6) Feu-vos alguna mena d'assegurança. El tema mèdic a pistes és intocable.

7) SI FEU TOT AIXO, PROBABLEMENT GAUDIREU MOLT MES DE L'ESQUI.

Com veieu, el tema de la seguretat ens preocupa. Evidentment, un equip de més qualitat té més prestacions, però l'important és saber dur-lo de manera que ens

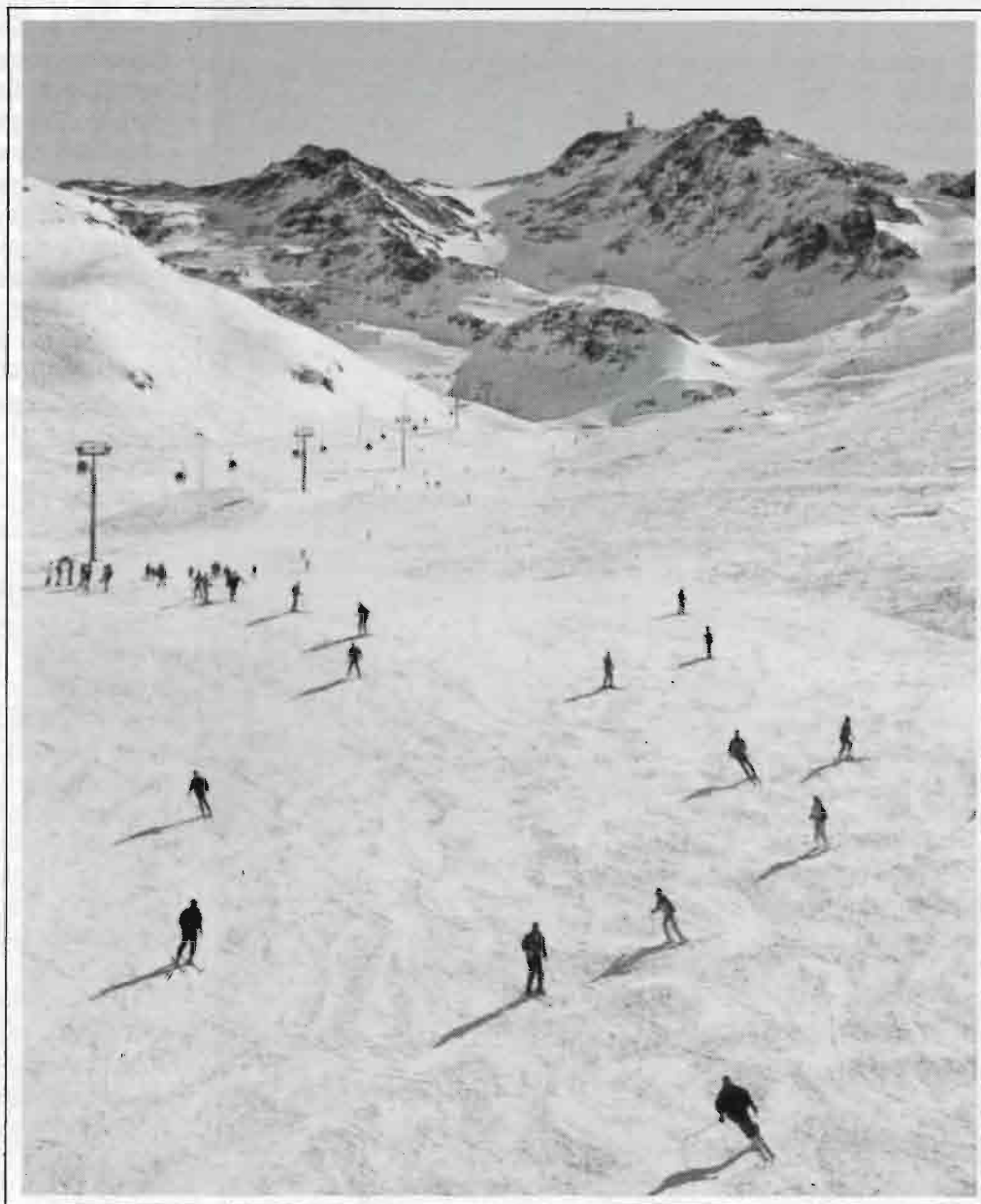
garanteixi la màxima seguretat.

A la Secció d'Esquí, hi trobareu informació i consell, i vosaltres teniu informacions i consells que ens podeu donar. Una cosa més que sabrem.

Abans de baixar per les pistes, cal tenir a punt tot l'equipament, sigui de la qualitat que sigui; això farà que el nostre progrés sigui més gran i el risc molt menor.

ROGER PENA

(Secció d'Esquí)

Val Thorens

LA LLIÇÓ D'UNA DERROTA

El fet de relatar un intent d'ascensió no tindria importància si no s'aprofitessin les experiències que aquesta ha de donar.

- Data: Pont del Pilar de 1990.
- Objectiu: Balaïtous, pic de 3144 m.
- Itinerari: Vertent est, gelera i xemeneia de Les Néous (França).
- Ruta d'apropament: Per Panticosa, Port del Portalé, Col d'Aubisque, desviament d'Arrens a l'interior del **Parc National des Pyrénées Occidentals**. Refugi Ledormeur o Balaïtous.

Fins aquí tot molt bé. Jordi Martí, Toni Castelló i Joan Toledano, amb un aire muntanyenc festiu, recordant velles aventures i dotzenes d'anècdotes passades, fins i tot la sort que sempre ens ha acompanyat, reconeixent que en ocasions l'equip que portàvem no era el més adequat, però mai ha passat res.

El matí del 13 d'octubre sortírem del refugi en direcció a la Gelera de Les Néous. Després de realitzar una parada, vam enfilarnos pel fons de la Gelera, rodejats d'alguna esquerra; això no ens dificulta la pujada, de moment, però sí quan les característiques de la muntanya es van tornant més

serioses. La gelera es torna més dreta i és el moment de calçar-se adequadament.

Donat el caire que agafa, el Jordi decideix esperar-se que

vaig xocar amb allò més elemental: el material adequat per realitzar una ascensió. De poc han servit els anys corrent per Anetos, Vignemale, Monts Perduts, Posets, Clarabides, etc. etc. si no portes els grampons adequats i de la qualitat que precisa aquesta ascensió.

* Conclusions:

Aprofito aquesta oportunitat per fer una crida perquè s'augmenti l'activitat de l'excursionisme en els seus vessants més alpins, però revisem i fem revisar el material de què disposem. Uns grampons han fet fracassar la il·lusió de coronar una muntanya com és el Balaïtous, però si els companys decideixen intentar-ho, jo dic: hi tornaré.

Joan Toledano

En Toni Castelló a la Gelera de Les Néous, al Balaïtous. Foto: J. Toledano

baixem. Total: que l'últim tros el fem el Toni i jo.

Després d'una hora més o menys, ens tornàvem a reunir amb el Jordi. Què havia passat? Que

ELS CORRALS DE LA COMARCA

A la nostra comarca existeix una munió de **corrals**, alguns d'ells actualment masies habitades. Es realment curiós que, en una superfície relativament reduïda, constin tantes construccions rurals d'aquest tipus, si més no tenint en compte que un corral bàsicament és un lloc d'estatge d'animals i, a diferència de les quadres i els estables (coberts per estada del bestiar més aviat gros), aquí servia principalment per recull de les ovelles i les cabres. Aquesta particularitat vol dir més d'una cosa. Per una part demostra que, antigament, hi havia abundància de ramats i, en conseqüència, una certa transhumància, activitat de la qual queden les **carrerades** o camins ramaders que unien les terres baixes amb l'alta muntanya, i per altra banda, si la majoria d'aquests corrals eren habitats, dóna idea de les precàries condicions de vida a les masies, ja que qualsevol teulada servia per a viure-hi.

En general, els **corrals** d'aquesta contrada eren edificis d'una sola teulada de poca inclinació i amb el carener paral·lel a la façana, característica pròpia de les comarques de la Catalunya seca, és a dir, de construcció humil, senzilla, quasi sempre de planta baixa ocupant gran superfície i fetes totalment de pedra no gaire treballada. En el Penedès hi ha gran quantitat de pletes d'aquesta mena. Entre els **corrals** dels nostres municipis garra-

fencs cal esmentar els següents:

a Canyelles, el Corral Nou
a Castellet, el del Llaveries i el de la Muntanya

a Cubelles, de l'Almirall, d'en Cona i d'en Romagosa

a Oleseta, de l'Esquerrà i del Ràfols

a Olivella, de l'Angeló i el Corral Nou

a Ribes, d'en Capdet, d'en Coll, del Culebró, d'en Massó, d'en Puig, d'en Pujol, del Recó i d'en Roig

a Sitges, d'en Barbeta, L'Estellar, d'en Falç (o d'en Dalmau), els de Garraf, d'en Jaques, La Pleta de Garraf i de la Vila.

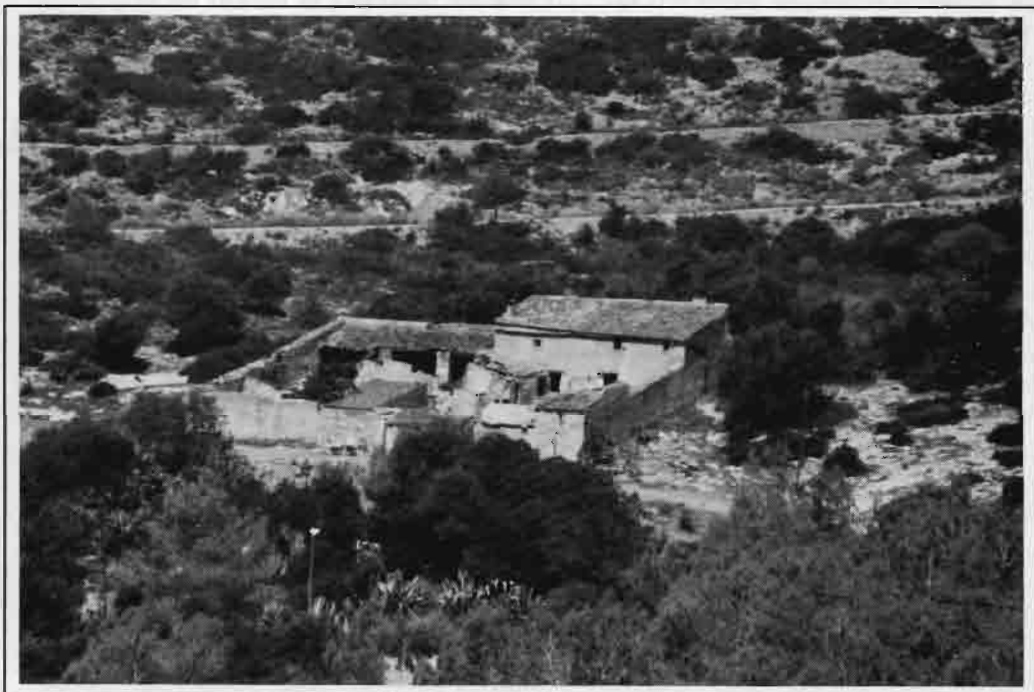
Abans hi havia el d'en Robert (o d'en Bosc) i el d'en Roqueta,

a Vilanova i la Geltrú, de l'Apotecari, de Carro, del Guardiola, del Milà, del Miró, del mas

d'en Puig, del Roc i del Tort. Fa uns 250 anys també consten el del Daniel, de Galiano, d'en Fusté, d'en Martí (avui masia Samà), de l'Olivella, del Padró, d'en Pollès, d'en Mille (ara masia Galceran), d'en Rafecas i de Santa Llúcia, entre vint-i-u del Cadastre.

Algunes d'aquestes construccions pecuàries estaven situades al peu de les carrerades de bestiar transhumant i acollien els caps durant les temporades hivernals. Nombroses referències de pastors i propietaris de corrals es troben en documents antics. I val a dir que quasi totes les masies disposaven d'ovelles i cabres, les quals, una vegada barrejats en grans ramats, feien pelegrinació anual a la recerca de l'herba pirinenca. I a la tardor, tornaven altre cop als seus corrals d'origen.

Aquests corrals eren closos,

L'Estellar. Darrera, els camins vell i nou de la Fita. Foto: V. Carbonell

Corral d'en Roig. Foto: V. Carbonell

sovint en part o totalment coberts. Aquí disposem dels dos tipus de teulada i quasi bé tots tenen el cobert embigat i obert al sol de migdia mitjançant porxades o arcades de grans voltes de mig punt (les més velles són ogivals). Dins es trobaven les menjadores plenes de farratge i fins i tot alguna pedra salera on els pastors hi posaven la sal necessària per als animals. En el mateix lloc o en un altre annex, hi passaven la nit els majorals, si no eren convidats a dormir dins la casa contigua, ja que molts corrals de la zona es van transformar en cases d'habitatge permanent. Aquesta circumstància va obligar a fer obres d'ampliació i ara són més masies que corrals, però sense perdre la seva utilitat ramadera. Aleshores, el pagès alternava la feina de la terra amb la cria de bestiar, sobretot els grans terratinents, i els masovers cuidaven les cases i corrals dels propietaris acabats i de les ordes monàstiques.

Tenim dades històriques de la majoria dels **corrals comarcals**. Així, el **corral d'en Barbeta**, situat en el camí de Sitges a Jafrà, fou propietat dels Papiol de Vila-

nova, on vivia el masover Pere Virella. Dels 39 jornals de terra que posseïa, 36 eren erms¹. L'**Estellar**, veí de l'anterior, està dins d'un baluart, i les primeres notícies són del segle XVI. El 1703 estava habitat per Ramon Virella. Dels 204 jornals de la propietat, 200 eren erms. L'any 1968 encara tenien 100 cabres.² Amb baluart també

hi ha el **corral de l'Almirall**, La **Pleta de Garraf** i el **corral de la Muntanya**, aquest darrer fortificat i amb espitlleres, situat en una xarxa de camins ramaders,³ com també hi era el **Corral Nou** de Canyelles, en la carrerada de Vilanova a Olèrdola, avui abandonat dins la urbanització Les Palmeres, tot i que el 1958 fou reconstruït pel gendre del Peixerot quan va comprar can Ferrer de Llacunalba. En aquest corral, l'any 1965 encara hi vivien. Un altre **Corral Nou** (el d'Olivella) ha tingut millor sort i ha estat recentment rehabilitat com a masia temporal amb bestiar i aviram.⁴ De "nou" no en tenia res, ja que amb aquest nom formava part de la masia de les Piques en el segle XVIII.⁵

Altres edificacions d'aquestes característiques, al costat de camins i carreteres antigues, són: el

de l'**Esquerrà** (camí de Ribes-Olivella a Olesa-Begues), el d'en **Capdet** (entre Ribes i Olivella pel coll de la Glaieta, al peu de la riera de Vilafranca) i el d'en **Roig** i el d'en **Pujol**, ambdós a la "carretera" de Sitges a Ribes, el darrer dins d'un baluart i el primer immers dintre la urbanització Vallpineda, però conservant part de les antigues dependències, a part d'una de les mata-arbre peculiars de la nostra demarcació.

En resum, antics corrals, uns esdevinguts masies i d'altres runes. Essències del passat que et fan venir melangia en pensar en altres èpoques, quan el temps no corria i

la gent passava pràcticament la vida en una casa, ara conceptes completament caducs en nom d'un progrés i un benestar social difícil d'aconseguir, però gens ni mica universals.

Vicenç Carbonell

- (1) Josep Carbonell i Gener, a l'Eco de Sitges N°.
- (2) L'Eco de Sitges, N° 3990, 1968
- (3) Joan Virella a Gran Penedès N° 6, 1987
- (4) Guia del Parc Natural del Garraf. pag 64
- (5) Cadastre d'Olivella del 1730

CALATS D'AIGUA. ASCENSIÓ AL BESIBERRI NORD

Feia molt de temps que el Manel i jo no anàvem junts a la muntanya. En un sopar de dissabte recordem algunes de les excursions que havíem fet plegats. No triguem gaire a engrescar-nos i decidir de fer una sortida de cap de setmana. Despleguem mapes i plànols i ens plantegem llocs per anar.

Les Crestes del Besiberri podrien ser un bon lloc. El Jaume, el Marcel·lí i l'Andrés hi han estat fa quinze dies i les han fet en nou hores totes seguides. Nosaltres podríem fer-ho amb dues etapes, el primer dia pujaríem fins al **Refugi Bivac** a 2805 m i l'endemà, amb tranquil·litat, pujaríem al **Besiberri Nord** i crestejaríem cap al **Central** i el **Sud** fins al **Como-loformo** per baixar després, directament, cap a la presa de Cavallers.

Sortim dissabte al matí de Vilanova amb un temps més que dubtós. De tota manera, les "Notícies" han donat bon temps fins al diumenge al migdia i això ens omple de moral. Dinem al poble de Boí i després pugem fins a la presa de Cavallers que és on deixem el cotxe. Preparam les motxilles i enfilem pel camí que flanqueja tota la presa. Comença a ploure. La presa està pràcticament buida i deixa al descobert un caos de blocs de pedra. Quan som a la Pleta del Riu Malo, creuem el riu -que baixa bastant fort per les pluges d'aquests dies- per damunt d'un parell de troncs. Mirem a l'esquerra que és on ens dirigim i veiem el Barranc del Riu Malo per on hem de pujar. Avui farem un desnivell d'uns mil metres (presa, 1782 m; refugi, 2805 m), el pendent és molt fort i aviat guanyem desnivell. Ja es veu el cim de la **Punta Alta** de la

qual, des de baix, només copsem els primers contraforts. Des d'una mica més amunt dividim l'**Estany del Negre** i les **Agules de Travessany**. Ara plou de manera intermitent. Aproximadament a uns 2500 m d'alçada, trobem l'**Estanyet del Riu Malo** que, amb la boira baixa que té a la superfície, ofereix un aspecte fantasmagòric. En passar-hi recordo el bivac que hi vàrem fer sobre la neu en un dels anteriors intents de pujar als Besiberri. Ja veiem el **Refugi** (1) sobre els nostres caps penjat en plena **Bretxa Peyta**, tres-cents metres més de desnivell i ja hi serem.

Un cop al refugi, aboquem la vista a l'altre vessant on dividim, a primer terme, l'**Estany del Mar**. A la bretxa el vent bufa de valent, així és que, encara que siguin les cinc de la tarda, entrem dins el refugi i ens posem dins del sac per entrar una mica en calor. Al cap d'una estona, s'obre la porta i entra una bafarada d'aire glaçat i a continuació tres nois completament xops. Són de Barcelona i ens expliquen que, com nosaltres, demà volen intentar la **Cresta Integral dels Besiberri**, però sembla que el temps no ens acompanyarà.

Passem moltes hores dins del sac, el vent fa tremolar aquesta caixa metàl·lica on estem ficats i encara que ja ens ho havien explicat s'ha de veure per creure-ho. Al matí el temps no millora,

El Xavier i el Marcel·lí al Refugi Besiberri, a la Bretxa Peyta. Foto: Manel

sortim a fora a fer una ullada i en vistes del panorama decidim baixar. Ho comentem als companys del Refugi, ens diuen que seria una bogeria anar a fer la Cresta, però que podem intentar de pujar almenys al **Besiberri Nord**. Són les deu del matí, la visibilitat és molt minsa i anem seguint les fites que ens marquen el camí. Aviat descobrim que hi ha un laberint de senyals. Amb el dia clar no hi hauria problema perquè veuríem on es dirigeixen, però amb aquesta boira...!

Finalment arribem a la grimpada. Veiem dues canals. Després de discutir sobre quina és la bona, ens decidim per la de l'esquerra. Deixem les motxilles al peu de la

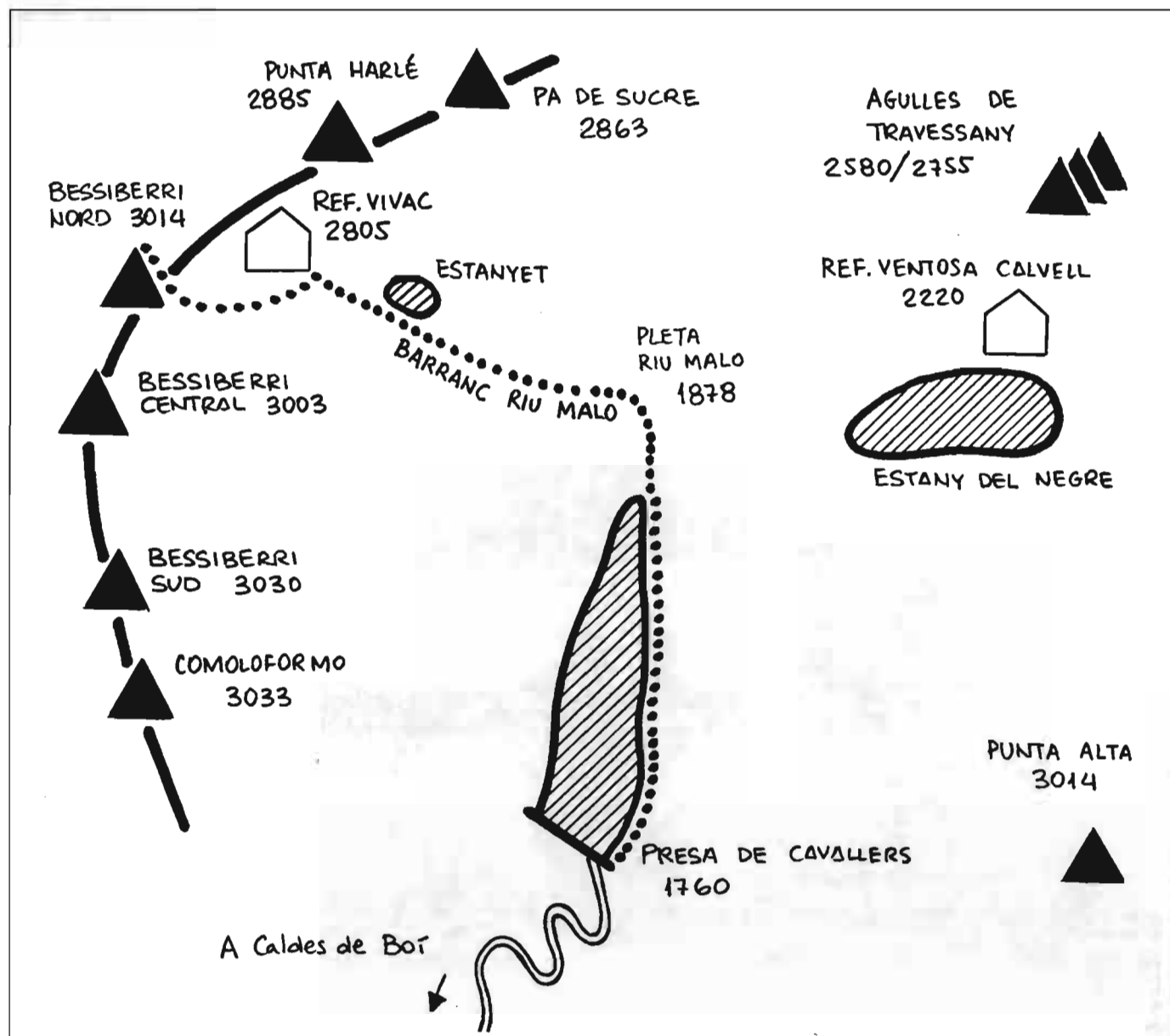
canal i ens encordem, ja que la roca està completament mullada. De seguida ens adonem que aquesta no és la via normal d'ascensió al cim, sinó una variant més difícil. Havíem d'haver agafat la canal de la dreta. En aquests moments hem assolit el grau de saturació d'aigua, és a dir, ja no podem mullar-nos més del que estem.

Fem el cim, que reconeixem per la caixa amb el llibre. Ràpidament fem la foto i baixem. Crec que mai havia estat tan poc de temps en un cim. A la baixada trobem el camí bo, recuperem les motxilles, i avall que fa baixada! Al cotxe, ens posem roba seca i els companys de Barcelona ens

proposen d'anar a menjar en un lloc bo i barat, d'aquests que ja no es troben, una mica més enllà de Barruera; ens hi apuntem.

Encara que l'excursió finalment no ha estat com l'havíem planejat estem molt satisfets. Sabem que a la muntanya s'ha de comptar amb els imprevistos i un dels més importants és el temps. Per la meua part aquesta és la tercera vegada que vaig a les Crestes del Besiberri i encara que diuen que a la tercera va la vençuda, això aquí no funciona sempre. Per tant, i com es diu en aquests casos, **HI TORNAREM!**

Xavier López

Excursió realitzada per Manel Orriols i Xavier López els dies 29 i 30 de setembre de 1990.

(1) El Refugi Bivac de Besiberri (2805 m) fou inaugurat l'11 de setembre de 1960. Refugi prefabricat, amb estructura de fusta, aïllant i recobert d'alumini. Refugi no guardat, obert, de 12 places. Aigua per fusió de neu. Lloc per cuinar. Lliteres de lona plegades. Mantes. Material de primers auxilis. Butano per a emergències (?). Fabricat a Barcelona pel Comité de Refugis de la FEEC, desmuntat i numerat per al seu trasllat i posterior pujada al lloc definitiu en helicòpter, muntat i acabat pels mateixos constructors. Va ésser el primer refugi de l'Estat en què es va utilitzar l'helicòpter.

El Manel intentant creuar el riu. Foto: X. López

Mapes : "Ribagorça", "Montar-do", "Vall d'Aran", tots de l'Editorial Alpina; "Cap d'Aran. Pallars Sobirà", de la FEM;

SECCIÓ DE SENDERS

DATES PREVISTES PER A LES SORTIDES MENSUALS

20 de gener
24 de febrer
17 de març
21 d'abril
12 de maig
9 de juny

Les sortides corresponents al mes de gener i de febrer estaran dedicades al Montseny.
El recorregut encara no s'ha determinat.

UN CAP D'ANY AL MATAGALLS

Era el capvespre fred i rogenic d'un trenta de desembre; queia en dissabte i havíem plegat de la feina una mica més d'hora per guanyar temps. Caminant per la rambla principal amb la motxilla a l'esquena, em dirigia a l'estació del ferrocarril i no podia sinó admirar aquell sol esplendorós que freqüentment exhibeixen les postes del sol tardorenc al nostre litoral. A més, l'excursió tenia una connotació excepcional i sentia la joia del que, per primera vegada, participa en un esdeveniment inconnegut: en aquest cas una sortida a la neu.

A l'estació vaig retrobar els amics Vicenç Gómez, Josep Julià i el Ferran Gascón; junts pujarem al tren cap a Barcelona. La nostra intenció era fer la travessada del massís del Montseny a l'hivern. Feia dies que seguíem amb interès les dades informatives de l'escarificat meteorològic de l'època, i la darrera setmana havia anunciat que una gran nevada, amb més de mig metre de gruix, havia caigut en aquella muntanya.

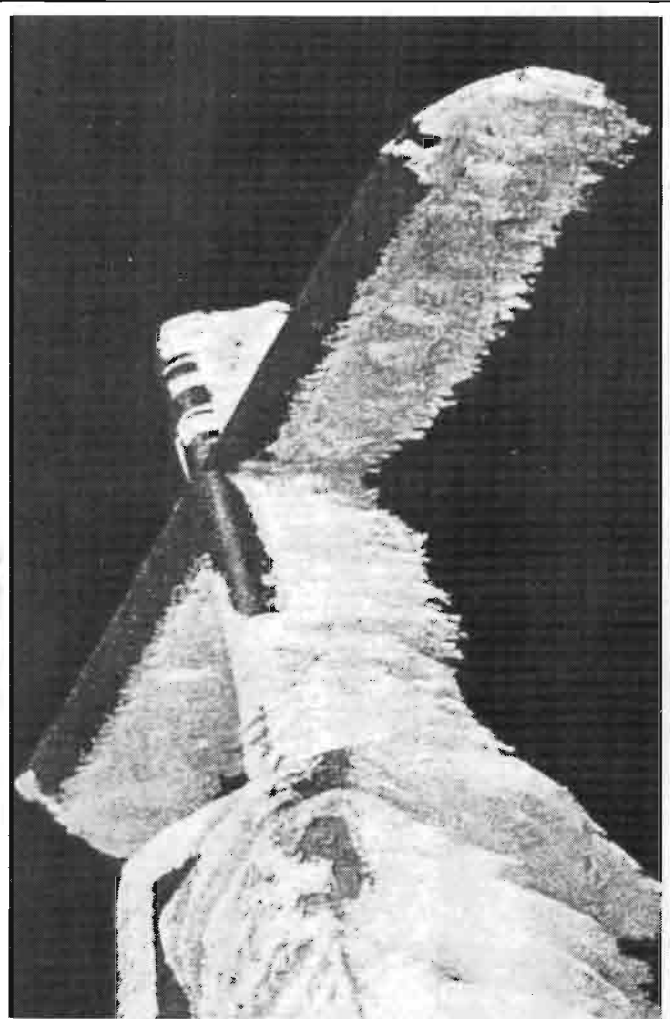
I vet aquí que ja érem en camí, il·lusionats per poder realitzar el projecte llargament cobejat. Cap allà les sis arribarem a la capital i, des del baixador de Gràcia, anàrem a cercar el cinquè company de l'excursió, en Joan Batet, que residia a la Travessera. Aquell noi era de més edat que nosaltres, l'havíem conegut en una sortida i pertanyia com a soci del C.E.-Puigmal. Agafarem un d'aquells entranyables tramvies i ens dirigírem a la plaça de Catalunya i d'ací, de nou amb el tren, fins a Balenyà, on férem cap a quarts de

nou de la nit.

Quina fredor hi feia! Una bombeta esmorteïda enlluminava l'edifici de l'estació i la desèrtica andana. Encetant el pas del qui ja sap on va, ens adreçarem vers la carretera que condueix a Seva. A cosa d'un quilòmetre, i amb l'ajut de la llanterna, escodrinyarem a la dreta un terreny idoni per poder instal·lar la tenda i passar-hi la nit. El feble aixopluc congregava les més excel·lents qualitats menys la de ser confortable. Feta l'operació, anàrem al paller proper d'una masia a proveir-nos d'uns grapats de palla perquè fes de jaç. Voltarem una estona per tal de reduir la perllongada durada de l'ajacat i, després de sopar, ens diposarem a descansar. Sense el "terra" i mancats del doble sostre, calia refiar només d'una discreta flassada, embolcallats i comprimits per donar-nos una mica de tebior. D'aquesta manera va transcórrer la nit espartana, gèlida i

amarada de silenci, pertorbada enmig de treves pel llunyedà lladruc d'un fervent i perseverant guardià.

Una claror lletosa traslluïa a través del teixit encarcerat per la gebrada, que espetegava amb el contacte dels dits. Desvetllats, sortírem a fer una corredissa per desembalbar els membres, i de seguida d'aplegar el camp, marxarem per aquella carretera. Abans, però, va sorgir un pagès empipat fent-nos una cridòria per haver-li encetat el

La creu del Matagalls aquell any 50. Foto Arxiu

paller, on tanmateix havia estat migrat l'esgavell.

Les boirines de la matinada començaven a aixecar-se i, en passar per Seva, van aparèixer els primer claps de neu. Engrescats pel blanc element no perdíem instant d'imprimir les petjades, amb aquelles botes dites de pell de dimoni, en prevenció que s'acabés. I ja ens n'atiparíem! Dúiem el cap cobert per un quepis per protegir les orelles, bufanda i altres induments no massa sofisticats.

En arribar al petit nucli del Brull, ens aturàrem una estona i, sense destorb, vam iniciar la pujada pel coll i puig Castellar, on la neu ja ho abastava tot. Ascendírem uns quatre-cents metres fins a la petita vall de la Pomereta, a més de mil d'altitud. Un paisatge inèdit s'estenia davant els nostres ulls esbalaïts, ja que el comunicat meteorològic s'havia quedat exigü al fer referència a la quantitat de neu caiguda. Els arbres de fulla perenne lluien estufats de blancúria sota un sol resplendent que auspiciava un jorn ideal. Ens enfonsàvem ben bé fins a mitja cama i l'embaràs que suposava el pes de les motxilles s'afegia per obstaculitzar l'ascensió.

De sobte, aparegueren darrera un revolt quatre o cinc excursionistes calçats amb esquís, lliscant per la flonja neu. Eren de Barcelona i duïen al cap una barretina, abillament subversiu en aquells anys. Baixaven, pujaven, desplaçant-se sobre el morbidelement on deixaven l'empremta de les traces efímeres i subtils. L'espectacle va captivar-me i des de llavors l'afer de l'esquí m'enval amb pregonesa.

L'ascensió prosseguí avançant fins a les roques del turó dels Esqueis i el Calm de Cinc Sous, quan ja era migdia. A conseqüència de la neu feixuga i el pes de l'equipatge dúiem retard i vàrem ser conscients, renunciant amb recança de fer la travessada, perquè no ens donaria temps d'atènyer Sant Marçal. Sense paraneus, els peus

començaven a estar xops i, decebuts, decidírem tornar enrera per una vessant que duia a la carretera en construcció de Collformic. Pel camí també desistia un grup de noies escoltes que davallava de les altures. Romaníem decebuts i la veritat és que, com a bons passerells, desconexíem les dificultats que planteja la muntanya a l'hivern.

La tarda encara anava minvant. Un cop de nou al Brull, ens van indicar, a la petita cantina, una masia de la rodalia on possiblement ens acollirien per passar la nit. I així succeí. En un racó a l'estable de les vaques ens vam allotjar, i com ja començava a fer-se fosc, hi havia temps sobrer per debatre què faríem l'endemà. Com que estàvem força cansats, l'espera fins a la mitjanit esdevingué interminable i a les onze ens vam beure una ampolla de cava i unes avellanes substituïren els raïms. La qüestió era celebrar la vinguda de l'any nou. Endormiscats encara, s'espargia l'oïble dringueig provinent del vorà sanatori, espaïant el ressó melanconiós per la foscuria muntanyenca en la nit de Sant Silvestre. La primera meitat del segle acabava de cloure.

Envoltats pel baf i l'agradable escalfor dels bovins, va despuntar l'albada d'aquell primer de gener de mil nou-cents cinquanta-u, gris i tapat. Aquest canvi ambiental va fer-nos replantejar la nova situació i cercar una altra estratègia. Tot i la fallida de la travessada integral, no ens vam donar per vençuts i encara podríem fer una temptativa per pujar al Matagalls. Doncs bé, després de posar-nos d'acord decidírem que solament prendríem una motxilla per tal d'anar més alleugerits. Els que anessin de buit caminarien davant obrint traces a la neu, i la rellevada es faria sovint, intercanviant posició i càrrega. Sense saber-ho, qui sap si vam ser els iniciadors en posar en pràctica el raonable procediment...

Pel que fos i també perquè estàvem una mica arronsats, el cas fou que sortírem amb cert retard

esperançats a veure si escampava el dia, però no es produí cap mudança. Pujàrem una altra vegada cap a la Font de la Pomereta, seguint l'itinerari previst pels Esqueis i Calm de Cinc Sous. Seguia el torrent de Rentadors, emmantellat per un considerable gruix, més d'un metre, que soterrava el cabal de cristal·lines aigües. Amb la celeritat que el desnivell permetia, encetàrem a continuació el costerut vessant de les Falgueres, llavors ben premssades sota la capa uniforme. Anàvem obrint camí, quasi fent una trinxera, reemplaçant-nos constantment el capdavanter i el portador de la motxilla. No dúiem mapa ni brúixola, sols la confiança d'haver remuntat el paratge mig any abans conferia una referència intuïtiva. A mig pendent, s'hi va afegir una boira compacta i tot seguit el seu confrare torb (mot que desconexíem) de perfid xiulet voraginós fent-li entesa i deixant-nos engelabrits i blancs.

L'ambient era inquietant i dubtàrem en seguir endavant per la incertesa d'haver-nos perdut. A cada instant que passava l'escomesa duia més empenta, projectant giragonses fantàsiques, despenyant els cabdells de la boirassa airada. Plens d'ansia continguda, esbufegàvem mirant d'entreveure algun indici que ens encoratgés a prosseguir. I així, poc a poc, la inclinació del terreny se suavitzà i, en una providencial esbullada, aparegué difusa en el cim arrodonit la creu del Matagalls. Era migdia quan assolíem el vèrtex occidental del Montseny. Una aurèola de cristalls de neu guarnia, fent d'oriflama, la que signà el poeta com la Creu de Catalunya. Res s'albirava. Només l'esvalotada i glacial polsada escombrant la carena intuïda.

Un senyor, allà a Vilanova, assabentat de la nostra excursió, ens havia obsequiat amb una ampolla de conyac tot dient: "Apa nois, que tingueu sort i us doni coratge per pujar al Montseny".

Font Pomareta, coberta de neu. Foto: A. Ordovàs

Arrecerats al pedrís del sòcol per protegir-nos de l'esvalot circumdant, encetàrem l'ampolla i ens n'empassàrem un bon glop. Ai, aleshores! Encara érem impregnats pel tarannà de la ingenuïtat. Voltats per l'udol del torb començàrem a davallar seguint les petjades esborradisses per la ventolera. En la fresa per fugir ràpids, quèiem i mig baixàvem rodolant, perdent bufandes, mitenes i unes ulleres de plexiglàs que van quedar malmeses.

Cinc-cents metres més avall, deslliurats del temporal, reférem l'alè i a les primeres hores de la tarda

ja érem al confortable estatge de l'estable, just per recuperar forces i ensem la resta de l'equipatge. La ràtzia havia estat rabent i el desenllaç de xamba.

La Muntanya d'Ametistes de verals paradísacs ens donà a conèixer la seva faç esquerra, però talment bella i temible. El resultat adquirit fou l'experiència d'un debut arduós per la manca de mitjans. I a més, vull dir que no disposàvem de cap assessor perquè ens acomboïés en dites trifulgues muntanyenques.

Al cap del mes i escaig d'aquesta

sortida anàrem a Barcelona i per tres-centes cinquanta pessetes mancomunades d'escarransits estalvis vàrem comprar dos parells d'esquís. Uns feien onze pams de llargada, no duïen cantells i les fixacions eren de cuir. Els bastons de bambú ens els vam engiponar nosaltres. Durant deu anys el jovent de la naixent Talaia s'inciariaria amb ells.

Antoni Ordovàs

Novembre de 1990

ELS ESTABLIMENTS I MARQUES QUE TENIM ANUNCIATS EN AQUEST BUTLLETÍ COL·LABOREN EN LA SEVA FINANCIACIÓ. AGRAÏRÍEM LA COOPERACIÓ DE TOTS ELS SOCIS EN L'ADQUISICIÓ DELS PRODUCTES DELS NOSTRES ANUNCIANTS.

UNA EXCURSIÓ A L'OCCITÀNIA DEL SEGLE XIII

Els dies 12, 13 i 14 d'octubre, vam fer una excursió. Això no té res d'extrany, de fet en fem moltes durant l'any i com era evident no podiem deixar d'aprofitar l'oportunitat que ens oferia el fet de tenir tres dies seguits de festa.

De fet, fins i tot vam fer com moltes vegades, seguir les marques blanques i vermelles d'un sender de gran recorregut, l'únic que, com que teníem més dies, vam poder anar més lluny.

En el fons, però, era una excursió molt especial, no únicament fèiem un viatge en l'espai, sinó també el feiem en el temps.

Durant algunes setmanes, i dintre del programa de la secció de cultura dels divendres al ves-

pre, ens havíem anat mentalitzant, havíem estat parlant del catarisme a l'Occitània del segle XII, havíem penetrat una mica en el coneixement de la mentalitat d'aquelles persones que van intentar formar una nova civilització, enmig d'un món feudal i dominat per l'església catòlica. una civilització en que Catalunya, com a país veí i culturalment molt proper hi hauria tingut un paper important.

No podem oblidar que la llengua occitana i la catalana són molt semblants entre sí i encara ho eren més en aquella època. Un català podia entendre i fer-se entendre perfectament i sense cap problema a banda i banda del Pirineu i de les Corberes. Això explica el fet que molts trobadors d'aquí no tinguessin cap problema d'escriure les seves poesies en

occità i fins i tot el gran intercanvi humà que hi ha hagut entre els dos països al llarg dels segles.

A part d'aquesta migració, principalment occitana cap a Catalunya, i moltes vegades a causa de problemes bèl·lics i religiosos com la croada contra els càtars o les guerres de religió contra el protestantisme uns segles després, Hem de tenir present que, durant molts anys, els pastors d'aquelles muntanyes han portat els seus ramats als prats catalans, fent realitat cada dia una relació que per origen i cultura sempre havia estat intensa.

Durant aquella època, però, i a més, (segle XIII) la relació era també política. La major part d'Occitània (de fet Occitània no ha estat mai unida políticament) se la repartien els comtes de Tolosa i de Barcelona, de forma directa o a través dels seus vassalls o parents. Moltes vegades, durant els segles anteriors, això havia estat motiu de lluites, però la decisió del Papa de Roma d'exterminar per mitjà d'una croada la religió càtara que d'una forma molt intensa s'estenia especialment per aquelles terres, va fer que s'unissin enfront de l'enemic comú. De fet sota la croada contra els càtars, hi havia una guerra de conquesta per part dels francesos, aquella gent de llengua estranya i costums diferents als de les terres de l'àrea Occitano-catalana.

Enlairat dalt del cim, el castell de Montségur. Foto: S. Butí

Durant poc més de mig any, i enfront d'un enemic comú, Occitània va reconèixer la sobirania del Comte de Barcelona sobre tot el territori, i així, encara que per poc temps i no de forma completa geogràficament parlant, va ser realitat el somni Occitano-català. Un país amb els Pirineus com a eix d'unió i no de separació.

He llegit en algun lloc que si la història hagués anat d'una altra manera, el renaixement s'hauria produït a Occitània i no a Itàlia. Ves a saber, el cert és que en els camps de batalla occitans, en els setges dels castells, en les pires humanes, en els processos de la inquisició, no solament va desaparèixer una religió, sinó que també es va ofegar una cultura, una civilització i el somni d'una unió, d'un gran país que acabà repartit entre el estat d'Espanya i França amb algun trosset a Itàlia.

Perquè el 13 de setembre de 1213, a Muret, prop de Tolosa, l'exèrcit occitano-català fou totalment derrotat i el rei Pere el Catòlic moria en el combat.

De fet encara van passar moltes coses, la repercussió de la derrota va marcar, però, el fil de la història següent tant d'Occitània, que amb els anys passà a ser una part del regne de França, com de Catalunya, que deixà de mirar cap el nord per dedicar els seus esforços en direcció al mar i cap al sud, a València.

De mica en mica, i per raons de coincidència en el temps, la religió dels càtars es va anar transformant amb el símbol de la

independència d'Occitània, però la contundència de l'església catòlica i el poder militar del rei de França feren inútil tota resistència. El 1244 va caure el castell de Montsegur, una fortalesa que havia estat la seu de la cúpula dirigent del catarisme a la clandestinitat, a partir d'aquell moment ja tot estava perdut. Per a la nació occitana era la submissió total, per als càtars era la mort a la foguera o

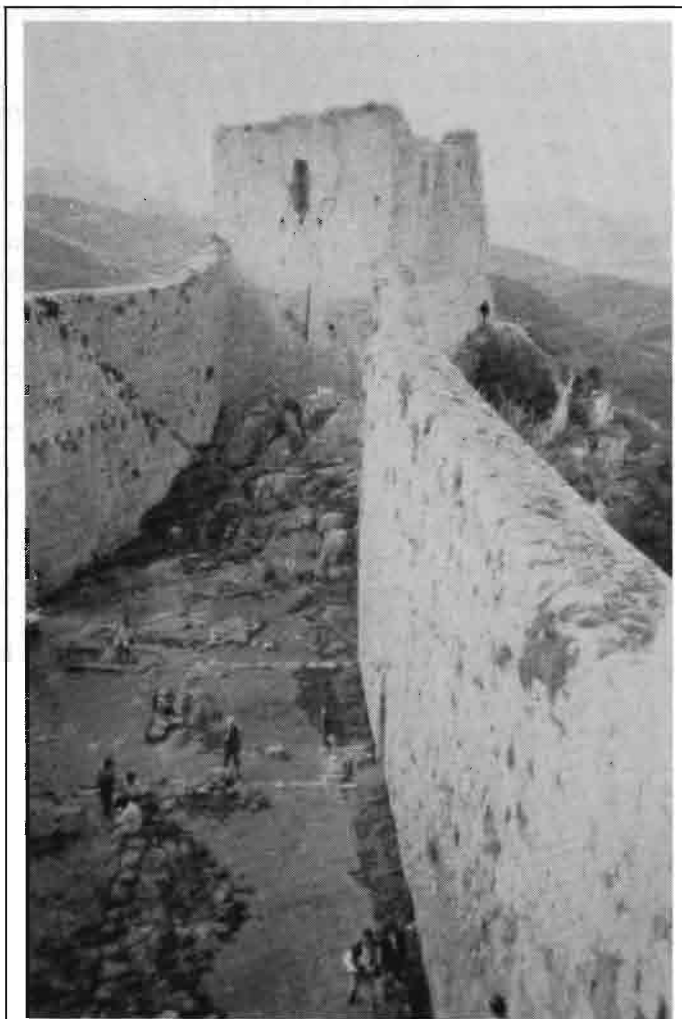
i la majoria condemnats pel bisbe de Pamiers. Alguns foren cremats, molts moriren a la presó de Carcassona, altres van haver de portar durant tota la vida unes creus grogues cosides als vestits per fer evident que amb anterioritat havien tingut algun contacte amb els Bons Homes, els heretges.

Apropar-nos una mica més a Occitània a través dels símbols del catarisme. Aquest era, doncs, l'objectiu de la nostra excursió d'aquells dies, i això la feia del tot especial.

Vam sortir de Vilanova en direcció a Puigcerdà on vam creuar la frontera franco-espanyola que hi ha al mig de la Cerdanya i després vam saltar la carena pirinenca pel coll de Puimorens per anar a parar a la vall de l'Arieja ja en terra Occitana. Tal com ha de ser, en el pas entre Catalunya i Occitània no hi va haver cap barrera. Posteriorment per Ax i Tarascó ens vam dirigir fins molt a prop de Foix on agafarem la carretera que va a Perpinyà per Quillan i la Fenolleda.

A primera hora de la tarda érem a Lavelanet, on es va dinar per reprendre tot seguit el viatge. Vam agafar la carretera que passa per Montferrier i que després porta a les pistes d'esquí dels Monts d'Olms. En

un revolt de la carretera es va fer la primera parada, imponent davant nostre hi havia el castell de Montsegur, a dalt mateix d'una punxa rocosa, rodejat de cingleres, desafiant, impressionat, atraient... Una mica més enllà, i després de deixar l'autocar en un aparcament, vam emprendre la pujada que ens portaria fins a dalt de les parets mig arrunades de la fortalesa.

Visitant el Castell de Montsegur. Foto: B. Forgas

l'exili a Catalunya o a la Llombardia.

Seixanta anys després, a principis del segle XIV, quedaven molt pocs càtars a Occitània i els pocs que quedaven estaven refugiats a les muntanyes, en els poblets petits lluny de la mirada dels inquisidors. Un d'aquests poblets, Montailhou, fou dels últims on tots els seus habitants foren interrogats

Montsegur té tot allò que cal tenir per esdevenir un símbol, la seva situació enmig de muntanyes però amb extensíssimes vistes sobre la terra plana, la seva silueta tan característica i corprenedora, les seves pedres tan nobles, el seu passat tan dramàtic i a la vegada enigmàtic, el fet de ser l'últim reducte càtar important, tot plegat fa de Montsegur una llegenda on tothom hi troba allò que vol.

Història, religió, esoterisme, paisatge, muntanya, tresors amagats i els esperits dels darrers perfectes. Realitat i misteri, il·lusions i somnis, de tot es pot trobar en aquest indret irreplicable.

Vam resseguir les muralles, vam entrar a la torre de l'home-natge, visitar les cases de fora de les muralles, mirar a l'horitzó els pobles i ciutats allunyats i els pics pirinencs que ens envoltaven. Crec que tothom va copsar la màgia de Montsegur i estic segur que tothom hi tornarà algun dia.

De baixada vam anar al poblet de Montsegur a visitar el petit però interessant museu i a comprar algun llibre o algun record. Posteriorment vam refer una mica la carretera per la qual havíem vingut i anàrem a dormir al poblet de Montferrier, en un alberg on a més hi vam sopar i ens van acollir molt be.

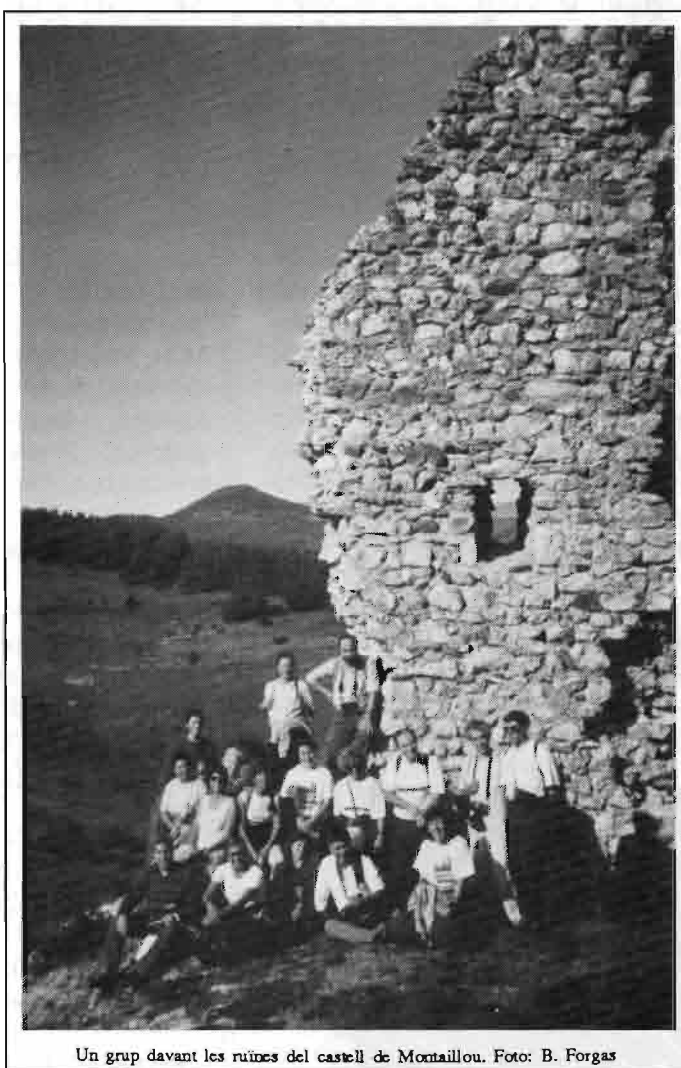
L'endemà, era el dia destinat a fer la caminada, una caminada que ens portaria des del peu del castell de Montsegur on ens va deixar l'autocar, fins al poble de Camurac on dormiríem, molt a prop del poblet de les creus grogues, de Montaillou. Vam seguir una variant del GR-7, que ens portà primer fins el poblet de Montsegur i que immediatament ens endinsà pels frondosos boscos de la zona, carregats de color de fulles a mig caure, de bolets i amb prats plens de vaques.

Aquest camí, que passa per entremig de imponents boscos de

faig, comunica la comarca dels Monts d'Olms que és la de Montsegur, amb el país d'Aillou, petit territori pla entre muntanyes, a la comarca del Sabarthes, zona de comunicació entre la vall de l'Arieja i el país de Sault, La Fenolleda, el Rosselló i el mar.

Un dels atractius més grans, és el pas per les gorges de la Frau, pas estret entre roques d'una certa espectacularitat. El trajecte, no excessivament llarg ja que dura unes 4h. 50mi., ens portà al petit poblet de Camus, on si ho desitgem podrem fer nit a la petita, però acollidora gîte d'étape. Nosaltres hi vam dinar amb allò que portàvem a la motxilla i vam reprendre el camí fins a Camurac on finalitzava la caminada del dia i a on vam pernoctar en un altre alberg situat en el camping del poble.

En realitat, no tots els que vam sortir de Vilanova i vam visitar el castell de Montsegur el dia anterior van fer la caminada, hi va haver un grupet que va preferir recórrer amb autocar algunes de les poblacions veïnes. Així, després de deixar-nos a Montsegur, es van dirigir a Foix, capital de l'antic comtat on van poder visitar el magnífic castell, i passejar per la vila, posteriorment van anar fins el castell de Puivert, notable exemplar de construcció

Un grup davant les ruïnes del castell de Montaillou. Foto: B. Forgas

militar, molt ben situada sobre les terres que cobreixen un antic llac, dalt d'un turó que domina el poble. Una vegada feta la visita al castell es van dirigir a Camurac on el grup es va tornar a reunir.

El matí següent, dia 14 d'octubre, diumenge, vam fer una excursió per acabar de conèixer la petita comarca d'Aillou, i evidentment ens vam dirigir entre camps de cultius fins el poblet de Montaillou, aquell poblet que tant va patir la repressió de la inquisició el segle XIV, que va ser un dels últims reductes del catarisme a Occitània, els habitants del qual, molts d'ells pastors, venien cada any a fer hivernada a Catalunya.

L'església, les cases, el cementiri, tot ens transportava en el temps. Les llores portaven inscripcions amb els mateixos

cognoms dels capellans, camperols i pastors que es van haver d'enfrontar amb el tribunal del bisbe de Pamiers, ens vam trobar una senyora molt vella que ens va explicar històries del poble, de la reconstrucció de l'església...

Era obligada la pujada al castell. Dalt del turó en què s'arropa el poblet, encara queden tres parets dretes del que fou el castell feudal, que fou de la dama Beatriu de Planissoles, que com els altres habitants acabà també en mans dels tribunals per la seva relació amb els bons cristians (així anomenaven als càtars el poble).

Per un petit, però agradable corriol, ens van dirigir fins al poblet de Prades d'Aillou, proper a Montailou, per on passa la carretera que porta a Ax, després

retornarem a Camurac per dinar.

A la tarda, amb l'autocar vam resseguir tot el país de Sault fins a Quillan ja a la vall de l'Aude, i després, passant per l'engorjat de Pierre Lys, vam arribar al Puilaurens. Era l'últim castell que veuríem durant l'excursió i realment ens va deixar a tots un record d'allò més agradable. Molt ben situat sobre una penya rodejada d'estimballs, amb unes muralles encara imposants, el castell de Puilaurens constitueix un dels conjunts més interessants.

Encara que no té ni de bon tros la història de Montsegur, ni la seva participació en relació amb la defensa del país durant la croada fou massa important, les restes que en queden són prou interessants com per no poder passar

per aquells indrets sense fer-hi una visita. De fet aquest castell formava part d'una sèrie de fortalises que guardaven la frontera entre Catalunya i el regne de França, situada durant molts anys a les Corberes, juntamet amb els de Queribus, Aguilar, Peirepertuse entre d'altres.

Després de la visita del castell de Puilaurens vam anar a parar a l'autopista prop de Rivesaltes i d'allà cap a Vilanova sense fer, sorprenentment, massa cua a la carretera.

Salvador Butí i Papiol

Notes des de la Secretaria

La F.E.E.C. ens fa arribar la següent informació, d'interès per a tots els nostres socis, i amb referència als avantatges que comporta la possessió de la llicència federativa, que cal renovar cada any natural:

La llicència és personal, intransferible i obligatòria per a la participació en les activitats esportives oficials de la FEEC, les de la FEM (*) i les intersocials de les entitats que les integren.

La seva possessió representa l'obtenció dels avantatges següents:

LES LLICÈNCIES FEDERATIVES

- Adquisició d'una pòlissa d'assegurança que cobreix a bastament el risc de les activitats de muntanya a tot el món, segons el reglament de la pòlissa.

- Recepció trimestral, a domicili, de la revista de la federació VERTEX.

- Utilització dels refugis de les entitats afiliades a la FEEC amb tarifa especial.

- Utilització dels refugis de la FEEC i els de les altres federacions membres de la FEM (*) amb tarifa especial.

- Utilització dels refugis dels països de tot el món membres de l'UIAA (Unió Internacional d'Associacions d'Alpinisme) en les condicions pactades en el conveni de reciprocitat (*).

- Dret de participació a les activitats esportives oficials de la FEEC i a les de la FEM (*), així com a les intersocials de les entitats que les formen.

- Descomptes especials a les botigues especialitzades en articles de muntanya.

- Utilització del cremallera de Núria amb tarifa reduïda, en viatges d'anada i tornada.

- Utilització de les instal·lacions per a l'esquí de Núria i la Molina amb tarifa reduïda.

- Utilització del funicular de Sant Joan, a Montserrat, amb tarifa reduïda.

- Reducció en els viatges d'anada i tornada en ferrocarril (llevat dels dies blancs) segons la tarifa temporal de la RENFE núm 8 (*).

- Lliure accés al Cercle de Gredos (finca particular) (*).

- Utilització del telefèric de Fuente Dé (Pics d'Europa) amb tarifa reduïda (*).

- Utilització del Servei d'Informació de Muntanya (apartat 330 de Sabadell) segons l'acord establert.

- Assistència de l'equip de Socors de Muntanya de la Generalitat de Catalunya.

(*) Cal presentar el rebut anual de la FEM.

Crònica del "cotarro" talaienc

ASSEMBLEA DE LA FEDERACIÓ D'ENTITATS EXCURSIONISTES

El passat 25 de novembre, tingué lloc a Santa Coloma de Gramanet, al Centre Cívic de Can Gisteré, l'Assemblea General Ordinària de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC). L'Assemblea, que fou de tràmit, va ésser precedida per la salutació i benvinguda de l'alcalde de la ciutat Sr. Hernández, i era organitzada pel Centre Excursionista Puigcastellar.

Prèvia l'aprovació de l'acta anterior, el President de la FEEC, Joan Garrigós, féu una llarga exposició de totes les activitats de les diferents Comissions federatives, com són: les de Marxes, Campaments, Refugis, Natura, ECAM, etc.

Entre altres temes, es parlà de la revista VERTEX que edita la Federació i que resulta altament deficitària. Es proposà que fos inclosa en el preu i distribuïda entre els qui es treguin la llicència federativa. Tanmateix aquesta targeta sembla que enguany ja serà emesa per la Federació Catalana i no des de Madrid com fins ara. També es féu ressaltar la quasi fallida de la Mutual General Deportiva (MGD), per la qual cosa com assegurança resulta millor l'actual concertada amb PHOENIX, que cobreix, a més dels possibles accidents de muntanya, els d'esquí i d'espeleologia.

L'Estat de Comptes, Balanç i Pressupost per a l'any vinent, tot i que foren aprovats, no estaven presentats amb massa claretat, raó per la qual l'Assemblea exigí més especificacions per al proper exercici. Sobre aquest tema, cal ressaltar els problemes pressupostaris de la Federació, que alhora ens repercuteix a nosaltres, ocasionats per l'endèmic retràs en rebre les

subvencions de la Generalitat, de les quals es nodreix essencialment aquesta Federació.

Amb una crida a les entitats perquè s'augmenti la quantitat de socis amb targeta federativa, es clogué una assemblea que no passarà a la història per la seva importància.

CAPITOL DELS DE LA TERCERA EDAT

És que, realment, aquests iaies nostres estan la mar d'eixerits i no paren a casa.

La colla del Muela van estar a Lloret de Mar el passat octubre on varen fer tres itineraris excursionistes que els havia facilitat l'Agrupació Xino-Xano de Lloret. A més, pel novembre van estar-se deu dies a Benidorm, això sí, en plan de repòs.

Però els avis també van voler -el mateix novembre- anar al Refugi Baldric, a Nevà, i encara que el jeep no va arribar a dalt, una colla feren cap al Baldric a peu. Això sí, tornaren enrera de cara a un bon àpat a Planoles.

CONTINUEM PARLANT DEL LOCAL SOCIAL

Mentre s'aclareix la situació de l'actual local, si la part del darrera es declara en ruïna o no, la Junta està a la recerca de noves possibilitats. El passat octubre, va ésser visitada una casa del carrer dels Horts, que en principi semblà prou bé, puix és de planta baixa i un pis, pati al darrera i amb un estat acceptable de conservació, si bé per estructurar-lo com a local social caldria una bona quantitat d'obres. Tant per la restauració com pel propi immoble, l'import dels crèdits és considerable i calia veure si existien altres alternatives, ja que algú qüestionava la seva ubicació i la reduïda superfície per una entitat com la nostra, mentre d'altres trobaven excel·lent el poc trànsit i la molta tranquil·litat del carrer dels Horts i també l'ample pati de què disposa. Qüestió d'opinions.

Mentre aquesta la tenim en cartera, sorgia una altra possibilitat: una casa al carrer de Sant Antoni, la façana de la qual és considerada del Catàleg Arquitectònic de la ciutat, però per la part del darrera és ensorrada. L'Ajuntament li té l'ull posat per adquirir-la i als pisos de dalt fer-hi habitatges socials econòmics, mentre a la planta baixa podria situar locals de tipus públic. Per les notícies de què disposem, la nostra entitat tindria una opció de compra a un preu assequible, però semblant a l'anterior, si bé amb l'avantatge que hi hauria més superfície edificada i en tot cas d'obra nova i façana restaurada.

A l'hora de redactar aquestes línies, ha sortit una altra possibilitat al carrer Major, si bé encara hem de concertar-ne la visita.

Total: el més calent és a l'aigüera. No patiu, us mantindrem informats si hi ha alguna novetat.

Crònica del "cotarro" talaienc

ASSEMBLEA GENERAL DE SOCIS I CAMINADA POPULAR

Aneu prenent nota: l'Assemblea General Ordinària de Socis, tindrà lloc el dissabte dia 26 de gener de 1991, i per a la qual ja rebreu l'oportuna convocatòria.

També cal que recordeu que per a l'endemà, diumenge dia 27, està prevista la **III Caminada Popular** que, donant un gran tomb, ens portarà a divisar la panoràmica de Vilanova i la Geltrú des de dalt el Puig Montgrós. No us ho perdeu!

VISITA DE L'ALCALDE

En el seu recorregut habitual per les entitats ciutadanes, i tal com ho va fer ja fa dos anys, el nostre Alcalde, Jaume Casanoves, té previst visitar la Talaia i celebrar un col·loqui amb tots els socis que ho vulguin a la Sala d'Actes, on contestarà totes les preguntes que se li vulguin fer referents a temes ciutadans, socials i culturals, etc. Si res no canvia, això tindrà lloc el dia 11 de gener de 1991 a les 8 del vespre.

Aneu preparant les preguntes !

OBIT

A final d'octubre, ens va deixar per sempre el qui fou soci i alhora conserge de la nostra Entitat Sr. Isidre Llaverias.

Donada la seva avançada edat i la delicada salut que darrerament tenia, gairebé no se'l veia per enlloc. A l'acte de l'enterrament, hi foren presents alguns membres de la Junta que lliuraren una corona com a darrer record a qui fou un bon amic de la Talaia.

La nostra més sincera condolença a tots els seus familiars. Descansi en pau.

BALANÇ DE L'APLEC A LURDES

L'Aplec a Lurdes ja és el segon any que dona pèrdues econòmiques. Mentre anys enrere era una petita font d'ingressos, ara sembla que s'ha girat la truita. Sobretot és donat perquè el bar de l'Aplec és en mans d'un intrús que no podem foragitar i que hi fa la primera pela a les nostres costelles. Els Amics de la Sardana ha decidit no esmerçar esforços muntant un bar paral·lel, puix el seu està millor situat a la porta de l'ermita. Enguany, també s'ha canviat el cobrar l'entrada per una postulació de banderetes.

Però és evident que organitzar l'Aplec costa diners i això potser farà trontollar aquesta organització. Veurem com es planteja per l'any vinent.

FIRA DE NADAL

Sembla que aquest Nadal la nostra Entitat participarà en una fira lúdica que organitzarà el grup THEMA i que, a través del GET i del GEAM, muntaran un petit rocòdrom i un avenc artificial perquè el jovent pugui divertir-se i alhora, mitjançant els nostres grups d'Escalada i d'Espeleologia, puguin conèixer i iniciar-se en dues activitats -noves per a alguns- com l'escalada esportiva en roca o si no el descens i exploració d'avencs i coves. Com que encara no tenim els programes no us podem ampliar detalls.

Recordeu, nois i noies, per Nadal espeleologia i escalada al Pavelló d'Esports.

GRUP DE MARXES

Aquí la cosa també rutlla. Així ja està escollit l'itinerari per a la **III Caminada Popular** de Vilanova i també pràcticament lligat el recorregut de la propera **Marxa per Descripció de 1991**, només els falta els darrers retocs.

Altrament, s'ha anat a seguir un parell de vegades les rutes d'un massís muntanyós, el nom del qual encara no direm, per mirar d'escollir l'itinerari de la **Marxa de Regularitat de Catalunya**, l'organització de la qual, com sabeu, tenim adjudicada per a l'any 92.

Com és de suposar aquesta Comissió també demana ajut. Necessitem gent a pensar. Anim! Que no decaigui!

REFUGI BALDRIC

La Secció de Muntanya, que té cura del nostre Refugi Baldric, ha fet una sèrie de propostes de millora de l'edifici i dels serveis, com per exemple, l'arranjament i ampliació de la cuina, la reparació de la teulada i les goteres, cobrir la zona del safareig i empostissar el paviment del menjador.

A part de la valoració econòmica que això suposa, cal considerar que el Refugi és de lloguer i que tampoc no podem invertir-hi massa diners si per altra banda tenim la perspectiva d'un altre local social, el qual, evidentment, requeriria tots els esforços econòmics possibles.

De moment, només es realitzaran les reparacions més indispensables, i les altres millores es faran quan la qüestió econòmica passi per una situació més favorable.

Crònica del "cotarro" talaienc

COMISSIO DE CARNAVAL

Malgrat la crida que va fer-se a tots els socis per integrar-se en aquesta Comissió, gairebé la seva composició és la mateixa de l'any passat. Així que la qüestió ja funciona, i sabem que tenen la música contractada per a les Comparses i que el programa d'actes s'està confeccionant.

Per altra banda, aquest novembre passat es van convocar els Cors de Carnestoltes a un "sopar de treball" on es va començar a assajar alguna estrofa improvisada. Mentre, per altra banda, ja hi ha algú que està treballant en les cançons. Necessitem gent a tot arreu! Us esperem!

PROJECCIONS, CONFERENCIES I AUDIOVISUALS

Encara era l'octubre quan el nostre president, Salvador Butí, va presentar-nos, amb molt d'èxit, dues conferències sobre el "Catalanisme a Occitània", que demostraren l'alt nivell de coneixements del tema que posseeix el conferenciant. Ambdues sessions foren premiades amb llargs aplaudiments per la nombrosa assistència.

El 16 de novembre, era en Jordi Monroy qui ens va presentar una magnífica col·lecció de diapositives, comentades per ell mateix, sobre "Un viatge a 6 Repúbliques Soviètiques", on poguérem observar les diferents ètnies i cultures que conviuen a l'URSS. La documentada exposició que féu, també va ser premiada amb perllongats aplaudiments.

Una setmana més tard, seguint el cicle dels divendres, la Marta Minella ens oferí una projecció sobre la República Dominicana, que posà al descobert els nombrosos dèficits socials i econòmics que hi ha en aquell país, barrejats amb tipisme i "salsa", que ajuden a amagar la misèria i la ignorància. La jove Marta fou felicitada a bastament.

El dia 29, per fi (!), va tenir lloc l'esperada projecció sobre l'Expedició Patagònia 89. Disposant ja dels projectors adequats, i amb la sala plena de gom a gom, l'Angel Vedo i l'Andrés Olivier ens oferiren una memorable audiovisual que ens féu viure la magnificència d'aquelles muntanyes patagòniques, així com els nombrosos intents al **Fitz Roy**, però que només reeixiren en conquerir l'**Agulla Guillaumet**. No cal dir que l'audiovisual fou extensament ovacionat.

L'endemà dia 30, era prevista una projecció sobre un "Viatge al Zillertal (Tirol) i als llacs de Salzburg", però després d'una llarga espera fou ajornada a causa del mal funcionament dels projectors. Més endavant us anunciarem el nou dia d'aquesta audiovisual. El proppassat divendres, dia 14 de desembre, i tal com estava anunciada, tingué lloc una interessant xerrada sota el tema: "**Joan Amades i la Poesia Popular**", que efectuà en Ramon Cotrina, professor de literatura, història d'art i de geografia catalanes a l'I.C.E.S. de Barcelona. Val a dir que el conferenciant, que resultà, a més, ser un excel·lent rapsoda, va aconseguir captivar i fer vibrar el públic present a la sala, per cert malauradament poc nodrida, amb la seva paraula planera i amena i les sentides recitacions de curts i senzills poemes populars. En opinió de la totalitat dels assistents, la xerrada resultà massa breu de tan interessant com era i ens deixà amb les ganes de tornar-lo a escoltar un altre dia. Amb aquest acte, la nostra Entitat se sumava als molts que s'han fet arreu del país en homenatge a un home que va treballar incansablement per la nostra cultura popular i de qui, aquest any, celebrem el centenari del naixement.

Com a darrera activitat abans de tancar el butlletí, hem de comentar l'organització, per part de la Secció de

Cultura, de la **9a Mostra de Bolets** que s'ha celebrat els dies 15 i 16 de desembre i que, com en anys anteriors, ha comptat amb la valuosa i generosa col·laboració dels bons amics de la Societat Catalana de Micologia. Una mostra que enguany es donava per perduda i que es va anunciar inesperadament, ha aconseguit de reunir unes 90 variants de la gran família dels bolets, no tots comestibles, ni de bon tros, però bonics a la vista per les seves formes i els seus colors. La mostra, encara que anunciada a darrera hora i fora de la programació avançada d'activitats de l'entitat, va atraure la curiositat de nombrosos visitants. Esperem que l'any vinent sigui tan pròdig com l'actual amb els preciats elements.

I les projeccions i actes diversos continuaran durant els propers mesos. Us ho farem saber per la Circular d'Activitats.

LOTERIA DE NADAL

Quan us arribi aquest Butlletí suposem que tots ja serem milionaris, ja que als de la Talaia ens haurà tocat la "grossa". Recordeu que juguem al número **44.872**. O almenys així ho esperem. Les butlletes de Loteria s'han venut pels canals habituals de comerços i socis col·laboradors, als qual agraïm ben sincerament la seva desinteressada col·laboració.

REFENT CAMINS DEL GR

FREDES - REFUGI DEL CARO ; 24,2 Km ; 43 PARTICIPANTS; 6 HORES APROX.; 23 de setembre de 1990

Després de la felicitat i celebració culminació d'etapa Vilanova-Canigó, que ens havia ocupat tres temporades, i pensant en les nombroses sortides que ja portàvem fetes des d'un llunyà octubre del 84 (llunyà en el temps però present i viu en el record), en què vàrem iniciar aquestes llargues rutes de GR, semblava que ja no hi havia camins per conèixer i recórrer, semblava que ja ho havíem fet tot... Però resulta que aquests senderistes de casa nostra no en tenen mai prou i d'alguna manera se les han enginyat per "obligar-nos" a sortir com a mínim una vegada al mes, perquè no se'ns rovellin les frontisses... I la idea ha estat de refer algunes sortides que havien deixat un re-

cord especial per diverses circumstàncies. La primera que se'ns acudí va ser la repetició íntegra de la celeberrima Fredes-Caro, primera de entre totes les nostres grans rutes i digna de figurar en les millors antologies de l'excursionisme talaienc. Els que protagonitzaren aquella epopeia ben segur que no se'n oblidaran mai. Es a dir, que per a uns era una repetició i una mena de repte: arribaríem en plena llum de dia o ens perderíem altra vegada? Calia agafar llanternes ben potents pel que poguésser o bé ja no en necessitaríem donada la nostra veteranitat...?

Entre bromes i dubtes arribà el 23 de setembre, data escollida per a la ruta Fredes-Refugi del Caro, al Baix Maestrat. Erem 43 caminaires que ens donàvem cita a les 6 del matí a la plaça de l'Estació per emprendre l'"aventura", 43 i no més. Què havia pas-

sat, doncs? S'espantaren els nostres "jabatos" dels 24 quilòmetres i escaig (sense perdre'ns) que ens esperaven després de l'odisea baixant del Canigó? Fos pel que fos, érem 43 i sortírem amb dos autocars, un de gran i un de més petit.

L'arribada a Fredes fou amb més d'una tanda, ja que l'autocar gran no passava pels revolts considerables d'aquella carretera, temuda i admirable a la vegada quant al paisatge. Abans d'arribar a Fredes, vam poder admirar des de dalt de l'autocar el monestir de Benifassà, antiga abadia benedictina (Santa Maria de Benifassà) situada al Baix Maestrat, al centre de la Tinença de Benifassà, fundada el 1323 com a filial de Poblet. Després de diversos "avatars", la comunitat desaparegué definitivament el 1835 amb la desamortització. Recentment restaurada, des del 1968 hi ha instal·lada una comunitat de monges cartoixanes.

Salvats alguns inconvenients del cotxe, ja que semblava que els frens no responien, aconseguim reunir-nos tota la colla prop del refugi de Font Ferrera, on menjàrem una mica. Allà hi havia una estesa de vehicles, tendes de campanya i de gent amb cistells i galledes a la recerca i captura del preciat bolet, generós aquesta darrera temporada. La nostra colla també es dispersa entre el bosc buscant rovellons, allò ja no ho parava ningú.

El poble de Fredes, començament de la 1a etapa de GR. Foto: B. Forgas

Una panoràmica des de la pista, abans d'arribar a la Cova del Vidre. Foto: B. Forgas

Després de Font Ferrera, el GR-7 segueix de pla faldejant el Mont-Negrell i després ressegueix una ampla carena. A uns 50 m de la pista, hi ha el Pou del Deume, nom que prové del fet que en aquest indret s'instal·laven els encarregats de cobrar el "delme" per al Monestir de Benifassà esmentat més amunt.

Arribem a Vallcanera, conjunt molt antic d'edificacions. Es diu que el rei Jaume I va romandre-hi bastant de temps abans d'emprendre la conquesta de València. Continuem fent camí i podem admirar a cor què vols, ja que el dia també ho permet, una magnífica panoràmica de la vall del Mataranya, que ens queda a l'esquerra. Després voregem un cingle que va guanyant alçada suaument, i baixem després decididament cap al fons de la clotada. Més endavant, arribem a la Font de la Llagosta, amb aigua fresca i abundosa que es recull en una petita bassa condicionada perquè hi puguin beure les "Capres Hispàniques", que abunden en aquests indrets i protegides per ICONA.

Més tard passarem per la Cova del Vidre, una bauma gran-

diosa on s'han trobat restes arqueològiques molt importants, fet que demostra que estava habitada fa molts mil·lennis. Aquí ens ve el record de la primera vegada que hi passarem, quan ja començava a fosquejar i encara ens esperava bona part de camí per fer.

Continuem una estona per sota la cinglera i iniciem una pujada per la pista que després es transforma en senderó molt pujador. Anem salvant les dificultats que representen les cingleres dels contraforts de la gran Serra situada a l'esquerra. La panoràmica és impressionant, veiem el Delta de l'Ebre sota nostre com si es tractés d'un plànol. Abans de la collada de Pallers, el camí és esgraonat per la roca. Aquí els esbufecs d'alguns de la colla es fan sentir de debó i els darrers anem una mica feixucs i separats de la resta. Cal dir que portem ja uns 19 quilòmetres fets i el camí no és gens planer. Ara ens ve més intensament el record de la primera vegada, quan passàvem tot això sense llum de dia, només ens refiàvem de la migrada claror d'unes llanternes, i ens esgarriem pensant com vàrem ser capaços de

fer tot allò a les fosques. (Inconsciència de la joventut...!)

Ja som a la Collada de Pallers, a 1238 m alt, anomenada així per l'existència, a prop, de dues grans roques aïllades que tenen forma de paller. El nostre sender baixa per la banda oposada. (En aquest punt es pot fer una variant pujant cap a la cresta o per la seva vessant Nord fins al cim del Mont Caro, a 1447 m alt, el punt més alt de la província de Tarragona. Al seu cim hi ha una estació repetidora de TV i es contempla tot el Delta de l'Ebre).

Nosaltres, però, decidim anar de dret cap al refugi de l'UEC de Tortosa,

molt ben equipat i condicionat, on passarem la nit la primera vegada i on avui fineix la nostra ruta. Portem 24,2 quilòmetres fets i la veritat és que, encara que el temps i la panoràmica han estat esplèndids i no ens hem perdut, anem una mica tocats i agraïm més que mai la trobada dels autocars.

El descens pel "Cargol" ja fou una altra història. Val a dir que els passatgers que anaven davant de tot de l'autocar no les tenien totes quan el "morro" del vehicle semblava que sortís de la carretera i s'aboqués al buit. Total: una sortida formidable i un repte aconseguit. L'havíem tornat a fer sense perdre'ns. Recobràvem l'honor de muntanyencs fets i drets perdut temps enrera per una perduda col·lectiva, o com diu el Jani, "despistada". Que de vegades es paguen cares, ja ho sabem!

Blanca Forgas

REFENT CAMINS DEL GR

COLL DE LA MANRELLA - CASTELL DE CABRERA - LES SALINES - FAGEDA DE LA MARQUESA - ROC DE FRAUSSA - MAÇANET DE CABRENYS; 70 PARTICIPANTS; HORARI 5 h 15 m; 21 d'octubre de 1990.

La sortida d'avui té un objectiu primordial, i és que volem assaborir plenament els colors de la fageda de la Marquesa, bellesa que ja intuïrem en aquella mullada i esventada etapa que ens portà de La Vajol als Banys d'Arles de la travessa Vilanova-Canigó. La ruta d'avui no és exactament la mateixa, però sí que ho és durant un bon tros, i a més, ens arribem al Roc de Fraussa, que aquella vegada el veïem però no el tocàvem de prop.

Avui som 70 els participants i veiem cares, no noves però sí que molt de temps absents en les nostres rutes. Sortim amb dos autocars de Vilanova i, després d'haver esmorzat, ens arribem amb autocar mateix fins al coll de la Manrella, on hi ha el monument al President Lluís Companys i de qui se celebra justament aquests dies el cinquantenari del seu assassinat (15.10.90). Breu estada al seu davant i silencis i individual homenatge i tornem enrera amb l'autocar, que ens deixarà en el revolt de la carretera d'on arrenca el camí que puja al coll de Lli. Es en aquest punt on

comença la nostra travessa a peu.

Primerament pugem fins al coll de Lli, escenari de l'èxode republicà, situat entre el Puig Negre (748 m) i el Serrat Pelat. Avui el sol lluu més que esplèndid en honor nostre. Ens el mereixem per la nostra constància! Per camí carener anem en direcció al castell de Cabrera. Deixem una branca a la dreta que ens portaria al poble de les Illes. També a la dreta podem veure la fita fronterera assenyalada amb el número 557. Per camí flanquejat d'alzines i variades espècies de bolets, anem caminant fins a descobrir el gran penyal del castell de Cabrera enfront nostre. Al fons de la vall, veurem més endavant el pantà de Boadella.

Tal com ens recomana el dossier, deixem momentàniament el camí i pugem fins al castell

seguint un senderol que surt per l'esquerra. En cinc minuts s'hi arriba. Recordem que l'anterior vegada fou per aquests indrets on la pluja començà a caure més forta i un vent empipador no ens deixava avançar com volíem ni gaudir de la panoràmica. Avui sí que la trobem esplèndida des de dalt del penyal de parets pràcticament verticals. Al nostre voltant, la vall de l'Ardenya amb Maçanet de Cabrenys i el pantà de Boadella; per l'altre costat, tota la plana de l'Empordà. Sota nostre, un mar verd d'atapeït bosc d'alzines. Fa feredat mirar a baix des d'aquella verticalitat vertiginosa. Unes quantes fotografies de grup dalt del castell de Cabrera, del qual resten escassos vestigis i que s'alça a 849 m d'altitud al cim d'un penyal rocós de vessants escarpats, com dèiem, al NE del terme municipal de Maçanet de Cabrenys, vora la carena pirinenca. Aquest

La frondosa fageda de La Marquesa, anant cap al Roc de Fraussa. Foto: B. Forgas

El Santuari de les Salines. Foto: B. Forgas

castell formà part del comtat de Besalú i després de la baronia dels senyors de Cabrenys. Fou destruït pels francesos el 1288.

Tornem al camí que havíem deixat i continuem pujant i vorejant el Puig del Faig (925 m alt). Poc després, albirem el santuari de les Salines, on arribarem després de passar pel coll de la Biga (900 m), de remuntar la vall del torrent de les Illes i d'entrar al Pla de la Creu (1040 m).

Aquest santuari, dedicat a la Mare de Déu de les Salines, es troba a migdia del puig de les Salines (1333 m), a l'extrem nord del terme municipal de Maçanet de Cabrenys. Ermita ja esmentada el 1279, destrossada durant les lluites de religió franceses per un grup d'hugonots que assassinaren al mateix temps l'ermità i trossejaren la imatge de la Verge, imatge que fou novament esculpida el 1640, en alabastre. Conté una nau amb absis semicircular i campanar de cadireta. Prop d'ella hi ha l'antiga casa de l'ermità i una hostatgeria, part de la qual està destinada a refugi del Centre Excursionista Empordanès de Figueres. Allà descansam una

estona abans d'emprendre la pujada cap al coll de les Salines.

Entrem a la comarca del Vallespir deixant enrera l'Alt Empordà. En aquest punt enllacem amb el GR-10. Seguim un senderó en direcció a Arles, que s'enfila vers una fageda que s'estén per la banda nord del Roc de Fraussa; és coneguda també amb el nom de la Marquesa. El panorama és admirable i et sens insignificant i meravellat davant d'aquella fageda monumental i fantàstica. Les fulles caigudes formen una veritable catifa vegetal, les càmeres fotogràfiques no descansen i les exclamacions d'alegria i meravella davant el paisatge es fan sentir sovint. Arribats a una cruïlla, abandonem el sender que va cap a Amélie i seguim per l'esquerra, en direcció al coll de Sant Martí i el Roc de Fraussa, erròniament anomenat "Roc de France".

Molt a la llunyania, però clarament gràcies a l'atmosfera nítida que respirem aquí, veiem la nostra estimada serralada del Canigó. Arribem a la collada de Sant Martí, a 1391 m, entre el cim de Fraussa i les Piques de Sant Martí. (La llegenda ens parla

d'una empremta de cavall del sant en aquest indret. Sia dit de passada, aquest cavall del sant deixava emprentes per tot arreu, ja que aquest no és l'únic lloc que coneixem amb aquesta llegenda).

Tot faldejant els seus caients septentrionals, assolim finalment el cim geogràfic de Fraussa. El Roc de Fraussa (cim occidental, 1417 m) és un cim rocós, en alçada el quart pic de la serra, però geogràficament és el primer i superat de pocs metres pel proper pic oriental. Seguim el cordal carener i guanyem el cim superior per una canal herbosa. Som al punt culminant de la serra del

Roc de Fraussa, format per un caos de blocs i molt estimbat pel cantó sud. Es un incomparable mirador. Hi ha una torre-bastidor per a treballs geodèsics. Seguim el fil carener i guanyem el cim del Moixer (1437 m) que de cim només en té el nom, ja que es tracta d'una simple ondulació del terreny.

Deixem les instal·lacions de TV i baixem per una pista flanquejada d'arbres d'intens coloriment de tardor, fins arribar novament al coll de les Salines i d'aquí fem cap al Santuari pel mateix viarany de la pujada. La baixada és ràpida, i sense entrebancs arribem al santuari on trobem bona part de la colla que no s'havien vist amb cor d'emprendre la pujada cap al Roc de Fraussa. Allà dinem plegats i poc després, una mica alarmats ja que el temps sembla que canviï per moments, emprenem la baixada cap a Maçanet de Cabrenys, travessant el torrent de les Salines i més endavant la riera de Can Rei, les dues a gual. El paratge, encara que no de faigs, és igualment esplèndid, típicament empordanès, amb espessos boscos d'alzines sureres i una vegetacióicolorida

pròpia de la tardor que fa pocs dies hem inaugurat.

Anem seguint una ampla pista fins que la deixem per agafar un sender que ens porta vers la riera d'Ardenya, que també passem a gual. Passem per davant d'algunes masies habitades i arribem al bonic poble de Maçanet de Cabrenys (370 m), on finalitza el recorregut d'avui. Passem una estona visitant els seus carrers i ens aturem davant de la notable porta de ferro forjat de l'església parroquial de Sant Martí, notable exemplar del romànic avançat, restaurat per la Diputació de Girona. Al mig de la plaça Major es dreça l'anomenada maça d'en Rotllan, vara de ferro d'uns 5 metres que fou plantada en aquest lloc el 1834. Una llegenda la fa l'arma de l'heroi carolingi Rotllan, que l'hauria llançada des del castell de Cabrera (d'on venim), tot dient: "On la maça petarà, Massa-net (de moros) serà". Altres versions diuen que el lloc d'aquest llançament fou Ceret, a l'altre vessant del Pirineu ... Avui dia aquesta vara (o maça) de ferro està coro-

nada per una argolla d'on penjava un fanal. La veritat és que la utilitat o origen de la vara són desconeguts. Deixem-ho doncs amb llegenda, que sempre fa bonic.

Després d'una estona de descans fem cap als autocars que ens traslladaran a Vilanova. Ha estat una excursió formidable i una repetició per als que la vàrem fer anteriorment que s'ho valia

ben bé. La recomanem de tot cor a qui no hi hagi estat mai, tot especificant que aquest recorregut es pot fer molt bé des del santuari de les Salines, on s'hi arriba amb cotxe per pista de muntanya des de Maçanet de Cabrenys. Animeu-vos-hi, sobretot en època de tardor.

Blanca Forgas

Acostant-nos al Castell de Cabrera. Foto: S. Butí

El Roc de Fraussa. Foto: B. Forgas

DE FOLGUEROLES AL PANTÀ DE SAU

III SORTIDA COL.LECTIVA DE VEGUERIA

FOLGUEROLES - SANT
ESTEVE DE TAVERNOLES -
SAVASSONA - SANT PERE
DE CASSERRES - PARADOR
DE SAU; 17,331 Km; 60 Parti-
cipants de Vilanova més una
cinquantena de Sitges; 4 h 30
min; 11 de novembre de 1990

Organitzada pel Centre Ex-
cursionista de Sitges i tercera en
ordre de les anomenades de Ve-
gueria (les anteriors, una organit-
zada pel grup de Vilafranca i
l'altra per la pròpia Talaia, tingue-

ren per escenari el Montsant i les
Gavarres, respectivament), el dia
11 de novembre tingué lloc una
sortida, l'objectiu principal essent
Sant Pere de Casserres, que
s'iniciava a Folgueroles, poble
famos pel fet de ser la pàtria de
mossèn Cinto, i que, passant per
Sant Esteve de Tavèrmoles i Sa-
vassona, finalitzava al parador de
Sau. Aquesta **III SORTIDA DE
VEGUERIA** la férem coincidir
amb una de les habituals nostres
del GR, i així doncs, sortíem de
Vilanova 60 components de la

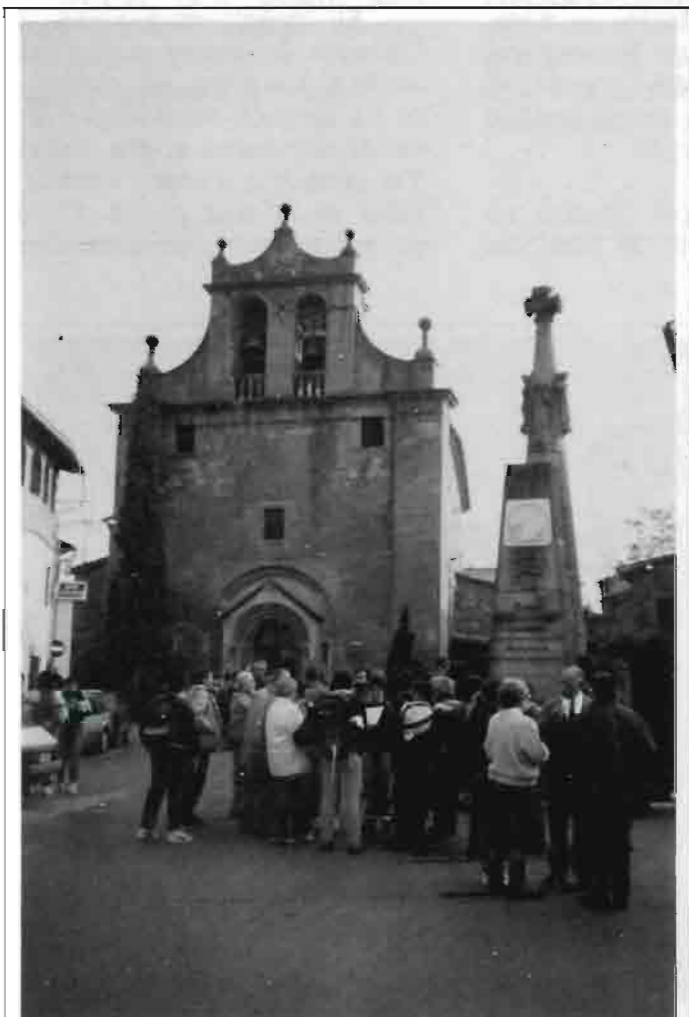
Talaia i a Fol-
gueroles ens
trobàvem amb
la resta de la
Vegueria, que
resultaren ser
només de
Sitges. Dels de
Vilafranca, que
haviem anun-
ciat la seva
presència, a la
darrera hora
no se'n pre-
sentà cap.

Reunits
tots plegats a
la placeta de
Folgueroles,
davant del
monument
dedicat a
mossèn Cinto,
sitgetans i
vilanovins
emprenguérem
la ruta fixada
quan era un
quart de deu
del matí. Dos
dels compo-
nents vilano-

vins ens deixarien per fer una
visita turística a Vic i després els
retrobaríem al Parador de Sau. Per
seguir la ruta disposàvem, a més
del dossier que ens acostuma a
repartir l'Agustí Poch, d'uns fulls
de descripció i ressenya comple-
mentària facilitats pels companys
de Sitges.

Fou la por del temps plujós
que havíem tingut el dia abans la
raó de tan poc personal? Perquè,
malgrat totes les previsions, ens
posàvem a caminar amb un temps
magnífic, lluià un sol esplèndid i
uns camins, això sí, enfangats de
debó que feren rrelliscar i caure de
cul més d'una vegada i més d'un
durant tot el trajecte. L'excursió,
anunciada més aviat com una pas-
sejada, això fou. Sortírem de
Folgueroles pel carrer de la Ram-
bla, en direcció nord, per anar a
agafar el PR-C-40 (sender de petit
recorregut que va de Vic a Sant
Pere de Casserres), tot passant per
la masia del Pou, habitada, i
veient no massa lluny la petita
ermita de la Damunt, indrets lli-
gats estretament a mossèn Cinto.
A la vista de Tavèrmoles, seguim
per un corriol, avall, enmig d'uns
grossos pins i per roca graonada,
i després per les escales del Flo-
quer: en comptem unes 195. Arri-
bats a la masia, també habitada,
del Floquer, on hi ha una font,
enllacem amb el camí esmentat
del PR que ens durà directament
a Sant Pere de Casserres. Abans,
però, fem cap a Sant Esteve de
Tavèrmoles, església romànica
davant la qual badem una estona,
un dels monuments romànics més
ben acabats de la Plana de Vic.

El camí passa per davant

A punt d'iniciar la caminada. Foto: B. Forgas

Descansant dalt del Cingle de Sant Feliuet. Foto: B. Forgas

l'hostal de Can Janot i va en direcció nord. Trobem una bona colla de caçadors i sentim sovint els seus trets, que no ens fan gens de gràcia, la veritat. Creuem la carretera que va al Parador i poc després fem cap al Pla de Savassona, on hi ha unes restes ibèriques. Aquí es troba l'anomenada Pedra dels Sacrificis, un enorme dau de pedra que té la superfície de ponent amb graons artificials i clots artificials al cim.

La imaginació popular l'ha vista com un altar on se celebraven sacrificis humans. Les campanyes d'excavacions han proporcionat també gran quantitat de material arqueològic d'època neolítica i posterior conservat tot actualment en el Museu Episcopal de Vic.

Per un caminet a l'esquerra del pla, pugem a l'ermita de Sant Feliuet de Savassona, dalt d'un puig coronat de penyes, a la part nord del coll de Savassona. Al voltant de la capelleta hi ha restes de tombes antropomòrfiques, probablement del

segle X, un dipòsit d'aigua excavat en la penya i altres indicis de vell poblament. Des d'aquest enliriat puig divisem una panoràmica vasta i esplèndida on destaquen els cingles de Tavertet i el Far i altes serres del Cabrerès. Hi passem una bona estona gaudint del bon temps que fa.

Tornats al pla, agafem un caminet que volta el turó fins

arribar al coll de la Pasarella. Més endavant, en sortir del bosc, veiem, a l'esquerra, i molt a prop nostre, el riu Ter amb els meandres que forma seguint el terreny. Per una ampla pista arribem, una hora i mitja més tard, davant del monestir de Sant Pere de Casserres, antic monestir benedictí, el monument romànic més important de totes les Guilleries i un dels exemplars més notables del romànic català, situat dins el terme municipal de les Masies de Roda, i es troba a l'extrem d'una península emmarcada pel més espectacular dels meandres que fa el Ter quan deixa la Plana de Vic i s'endinsa a les

Guilleries. Té l'aspecte d'una vella fortalesa sobre un penya-segat envoltat, per tres bandes, pel Ter.

El conjunt monumental de Casserres és format per la gran església, les restes del claustre i de les antigues dependències monacals disposades al seu voltant. Tot pertany a l'època romànica, llevat de la casa prioral. El pas del temps i reformes successives,

Sant Pere de Casserres. Foto: B. Forgas

El Pantà de Sau, des del Parador de Turisme. Foto: B. Forgas

Osobretot al malmès claustre, li han afegit alguns elements estranys, però guarda, malgrat tot, un caràcter molt unitari, amb voltes, finestres i portals del més pur romànic. L'església és la part més impressionant del conjunt.

Després de passar una bona estona a Sant Pere de Casserres, recorrent les seves malmeses dependències i admirant el bonic paratge que l'envolta, deixem els companys de Sitges, que es queden a dinar allà mateix, i els components vilanovins tornem

enrere pel mateix camí que havíem vingut, fins arribar a un pal indicador. Allà agafem el PR-C-40-2 que porta direcció al Parador de Sau, on finalitza el recorregut d'avui. Dinem "davant" del Parador de Turisme de Sau, dit oficialment de Vic, i després hi entrem a tafanejar i a fer-hi un cafetó. Amb les nostres indumentàries de muntanya i els baixos dels pantalons fets fàstic per culpa dels camins enfangats que hem trobat, ens preguntem què devien pensar aquella gent tan elegant del Parador en veure'ns entrar tan decidits.

I aquí finalitzà la jornada que va ser alhora

III Sortida de Vegueria i una de les tantes, però sempre encertades, sortides de GR.

Blanca Forgas

3 de març de 1991

XXXIII MARXA D'ORIENTACIÓ

I REGULARITAT PER DESCRIPCIÓ

Sortida del municipi de Bellprat

Reserva aquesta data

DE LES ROQUETES ALS ALPS

DE LES ROQUETES ALS ALPS

Dijous dia 2 d'agost. A dos quarts de set de la tarda, sortíem de les Roquetes en direcció a La Jonquera. Creuàrem la frontera i a un quart d'onze ens vam aturar a sopar en una àrea de servei de l'autopista francesa.

Divendres dia 3. Ens aixequem a les sis del matí, creuem Chamonix i a dos quarts de set ens trobem a la frontera suïssa. Després de recórrer uns 200 km per Suïssa, arribàvem a Grindelwald, eren tres quarts d'onze del matí. Descansàrem una estona i ens instal·làrem en un camping a les defores del poble. La resta del dia la passàrem visitant el poble i preparant el material i l'emissora per a l'atac a

la paret el dia següent.

Dissabte dia 4. Amb tot l'equip necessari a punt, els cinc components de l'expedició sortíem, a tres quarts d'onze de Grindelwald, amb un tren cremallera, i arribàvem a dos quarts de dotze a Kl. Scheidegg.

A les 12 enfilàrem el camí cap a la base de la **cara Nord de l'Eiger**. Hi arribàvem a la una del migdia. Després de descansar i menjar una miqueta, José M. Colorado i Josep Bertran, ens separàvem de la resta de companys i ens dirigíem cap a la paret. Eren les dues de la tarda. Vam escalar els primers 700 metres de la paret; ens adonàrem que una gran part de l'equip que portàvem no ens feia cap falta per a l'empresa que preteníem, ja que les condicions de la paret són més

que bones i l'existència de geleres és mínima, així com la de desprendiments. I amb aquestes condicions no cal carregar tant de pes ni anar equipat per a una hivernal. A les nou de la nit, vàrem muntar un bivac tot just a sota de les fissures difícils, ens posàrem en contacte amb els nostres companys que ja havien tornat al camping i els comunicàrem que ens trobàvem bé i amb tot això ens disposàrem a passar la nit.

Diumenge dia 5. Després d'aixecar-nos i esmorzar, vam estudiar els següents llargs de la paret, a la qual vàiem la ruta fins a la travessia Hinterstoisser i la primera gelera. A les nou, un cop estudiada la situació i haver-ho comunicat als companys del camping, decidírem baixar per emprendre un nou atac l'endemà. Ara

ja coneixíem el primer terç de la paret. Aniríem equipats amb un calçat més lleuger i còmode per a l'escalada, i amb menys pes, ja que, vista la paret, creïèrem que no era necessari tant de material i que amb un sol bivac a l'altura del que ja havíem efectuat, es podia acabar la via en un dia. Ens era més fàcil tornar a atacar el dilluns que no pas continuar, ja que

Bivac a la cara nord de l'Eiger. Foto: J. Bertran

en aquelles condicions, el ritme era molt lent i requeriria un nou bivac.

A les tres de la tarda érem a baix, a la base de la paret, i després d'anar fins a Kl. Scheidegg i agafar novament el tren cremallera, a dos quarts de set de la tarda ens trobàvem reunits tots plegats en el camping.

Després d'haver fet un dia amb un temps esplèndid, a la nit es desencadenà una gran tempesta a tota la zona i va ploure tota la nit.

Dilluns dia 6. Ens despertàrem amb un dia obscur, pluvia a intervals i una boira espessa cobria les muntanyes. Vèiem impossible un nou atac a la paret i fins i tot cap mena d'activitat a causa de la pluja. Així que dedicàrem la resta del dia a visitar Trümmelbach, una cova on desguassa l'aigua del desglaç de les geleres del Monch-Eiger-Jungfrau, passant doncs per allà un gran cabal d'aigua amb una força impressionant.

Dimarts dia 7. Feia el mateix temps que el dia anterior. Vàrem passar l'estona en el camping i escalant unes parets d'allà a prop, això quan la pluja ens ho permetia.

Dimecres dia 8. El dia es despertà tapat novament, però el "parte" meteorològic havia fet la predicció de bon temps cap a la tarda. Així, doncs, ens preparàrem tots cinc per pujar amb el tren cremallera fins a **Jungfraujoch**, per atacar, des d'allà, els cims del **Monch** i **Jungfrau**, ambdós de més de

Cim de la Jungfrau a 4158 m. Foto: J. Colorado

4000 m. A tres quarts de dotze sortírem de Grindelwald i arribàvem a l'estació de Jungfraujoch a un quart de tres de la tarda, vàrem visitar les instal·lacions i menjàrem una mica. A dos quarts de cinc de la tarda sortírem caminant en direcció al refugi de **Mönchsjochehütte**. Hi arribàvem al cap d'una hora.

Dijous dia 9. A les cinc de matí sortíem en direcció al cim del Jungfrau; després de caminar una hora per damunt de neu gelada, arribàrem a un promontori rocós, per on cal avançar grimpant. A les vuit de matí arribàvem a una canal de gel, molt vertical, la qual dóna pas al darrer pendent per guanyar el cim. A dos quarts de vuit posàvem els peus al cim, el punt més alt de tota la zona. Després de menjar quelcom i de fer unes fotografies, a dos quarts d'onze empeníem el descens i arribàvem a les tres de la tarda novament al refugi.

Divendres dia 10. A dos quarts de cinc sortíem del refugi en direcció a l'**Eiger** pel seu vessant oest. La finalitat d'aquesta sortida

era veure de prop el cim i les seves crestes per dita vessant i conèixer i estudiar un possible descens en un futur intent a la cara nord.

A dos quarts de set vàrem fer els cims secundaris de l'**Eigerjoch** est i oest, i a les vuit arribàvem al refugi, on vàrem menjar una mica. Tot seguit sortírem cap al cim del **Monch**, pic que supera els 4000 metres. És una ascensió molt curta des del refugi, només calen dues hores i on s'alternen la grimpada per roca i el pas per geleres. A dos quarts d'onze férem un altre cim i al migdia arribàvem un altre cop al refugi. Una estona més tard, ens despedíem de les nostres estimades muntanyes i donàvem per acabades les ascensions. Dava llàrem cap a l'estació de Jungfraujoch i en tren cap a Grindelwald. A les quatre de la tarda érem una altra vegada al camping.

Dissabte dia 11. Després de desmuntar la tenda i de carregar-ho tot a la furgoneta, sortíem, a un quart de dotze, cap a Chamonix, on arribàvem a les quatre. La resta del dia el dedicàrem a menjar i a visitar algunes botigues i el

poble. A les nou del vespre, sortíem de retorn cap a les Roquetes.

Diumenge dia 12. A les vuit del matí, arribàvem finalment a casa, després de 10 dies als Alps.

Encara que els objectius de la nostra expedició no s'hagin aconseguit del tot, ens sentim satisfets dels resultats, coneixem una nova zona on podem practicar l'alpinisme, hem vist i estudiat de prop la cara nord de l'Eiger, hem vist que és assequible escalar-la i ens en quedat ganes de tornar a intentar-ho l'any vinent. Hem pujat a dos

Cim del Monch a 4099 m. Foto: J. Colorado

"4000" als Alps, i, el que és més important, hem tornat a casa sense cap contratemps i amb noves experiències per a explicar i enriquir-nos nosaltres mateixos.

José M. Colorado Gómez

Reserva aquesta data :

27 de gener de 1991

III CAMINADA POPULAR DE VILANOVA

Plaça del Pou - Creu de Xiribia - Santa Magdalena - Solers - Can Martí

Can Masalleres - Mas de Montgròs - Els Vinyals - Puig Montgròs

Mas de les Catalunyes - Corral de Carro - Masia Samà

INSCRIPCIONS A PARTIR DEL DIA 10 DE GENER

EL "HOBBY" D'AQUESTA TARDOR DEL FOIX: L'EMBASSAMENT LA CONCA, EL RIU,

El riu Foix és un riu mediterrani de trajecte curt, el flux del qual va molt lligat a les precipitacions pluviomètriques i hi respon de manera ràpida, ja que en pocs quilòmetres davalla dels prop de 1000 m d'alçada d'un dels seus afluents, que neix de les aigües de les muntanyes de Montagut i Formigosa.

La temporalitat és la característica més important de la conca, amb condicions de flux molt diferents a l'estiu i a les èpoques de pluja. A l'estiu, la majoria de cursos d'aigua estan secs, excepte la part central de la riera de Pontons i la part inicial del Foix. L'aigua de la part final del Foix és originada exclusivament per l'aportació de les activitats humanes.

Cal advertir que, pel fet de ser la conca del riu Foix de dimensions reduïdes i de notable sequera, la majoria de torrents i barrancs que hi aflueixen no són més que el resultat de l'acció erosiva de les aigües superficials, efectuada a còpia de milers d'anys i probablement modelat de forma decisiva en èpoques geològiques més humides. Actualment s'ha concretat en uns solcs en el terreny que serveixen d'escorrentiu natural en cas de fortes pluges i molts d'ells només en cas d'aiguats excepcionals.

Cal dir que el riu Foix resulta d'un interès biològic considerable, i que amb l'embassament eutròfic seria el lloc ideal per veure si realment una modificació notable de l'oxigenació del riu, porta a la recuperació de les comunitats d'invertebrats i té o no incidència en l'eutrofització de l'embassa-

ment.

EL FOIX I ELS SEUS AFLUENTS PRINCIPALS

Foix, Riu (o Riu de Foix)

- Longitud: 48 km
- Superfície de la conca: 312 km²
- Cabal (al pantà): 0,43 m³/s

Neix a la **Serralada Pre-litoral**, al coll de l'**Espinagosa**, a la serra (i terme) de la **Llacuna**, recollint els diversos torrents que allí es formen. Va en direcció SO que canvia girant primer al S i després al SE. En aquest moment hom l'anomena també **riera de l'Horta** i poc després, al peu de la muntanya de Foix, **riera de Dosrius**. Entra a la plana penedesenca al terme de Sant Martí on rep l'aportació més important: la **riera de Pontons**. Poc després de l'aigua-barreig pren la direcció sud que no abandonarà encara que fent moltes giragonses. Als Monjos se li ajunta per l'esquerra la **riera de Vilobí**, i a Castellet i per la dreta la de **Marmellar**. A partir d'aquest punt s'ha d'obrir pas per travessar la **Serralada Litoral**, cosa que fa a través del **congost de Rocacrespa** aprofitat per bastir-hi el pantà de Foix. A la sortida del congost arriba a la plataforma costanera del Garraf construïda, en part, pels seus sediments. Desemboca al Mediterrani a ponent de Cubelles.

A part de les tres rieres esmentades que es descriuen més endavant, els afluents més importants són:

Riera de l'ALBEREDA: S'uneix al Foix, a la baronia de Riudefoix, dins el terme de Sant Martí Sarroca.

Riera de MONTSARRA: Recull l'aigua de la serra de Font-Rubí, també s'uneix al Foix al terme de Sant Martí.

Riera de la MUNIA: Recull l'aigua dels municipis de la Múnia, Castelví i de les Conilleres, fa de termenal entre els Monjos i Castellet, i desemboca enfront de les Masuques.

Barranc de la FONT DE L'ALZINA: Entre altres, recull aigua de la serra d'Olèrdola i desemboca al pantà.

ELS ORIGENS DEL PANTÀ DE FOIX

L'origen remot del pantà era la sequera geològica d'una comarca on predominen els terrenys calcaris, i l'origen més immediat el flagell de la fil·loxera, que tardanament, cap als anys 1890-1900, acabà delmant les feixes de vinya que omplien del tot les nostres terres més o menys conreables. El problema era saber quins conreus podrien substituir la vinya en el cas que calgués abandonar-la. I és que passant també la indústria una situació ben crítica, calia tornar a la terra, i com que el conreu de secà havia fracassat es pensà en la reconversió en regadiu.

Fou el senyor Pelegrí Ballester qui và començar a propagar la idea d'aprofitar les aigües del riu Foix, construint un mur de contenció

més enllà de la Masia de Xoriguera. El tema es tractà públicament el 23 de maig de 1901 en un àpat d'homenatge a Joan Bofill i Martorell, que havia estat elegit diputat provincial pel nostre districte. El dia 22 de maig, vingué a Vilanova el canonge i geòleg Jaume Almera, i fou portat a Xoriguera per fer un reconeixement de l'indret. El dia 31 del mateix mes

va inspeccionar el mateix lloc l'enginyer de camins Sr. Gorria. Ambdós es van pronunciar favorablement, i pel mes d'agost el Sr. Gorria començà els treballs de replanteig. El dia 5 d'octubre, el Sr. Ballester rebia el projecte corresponent amb un pressupost que pujava 800.000 pessetes i el presentava al ministre d'Obres Públiques, acompanyat per l'alcalde de Vilanova, Sr. Joan Braquer, i també pel diputat del districte, Sr. Joan Ferrer-Vidal i Soler. El dia 20 d'octubre vingué l'autorització oficial, i el 15 de novembre de 1901, es formà la "Sociedad Gestora del Pantano de Villanueva y Geltrú" en el curs d'una reunió tinguda a la casa del Sr. Ferrer-Vidal, i en la qual fou nomenat president, Artur Ferrer Fernández, sots-presidents, Alfons Vinyals i Francesc Ricart i Marrugat, i tresorers i vocals, Pelegrí Ballester, Francesc Font i Gumà, Joan Soler i Suau, Francesc Ferrer i Ferret i Joan Braquer.

Durant uns anys es féu una gran propaganda, en què va prendre part preponderant l'advocat Teodor Creus i Coromines. Finalment, el

El sobreexidor del Pantà, enguany en plena activitat. Foto: J. Sivill

30 de setembre de 1909, un R.D. determinà l'execució de l'obra, segons un projecte aprovat el dia anterior. Un contemporani d'aquella efemèrides, el Sr. Josep Carbonell i Rovira, va escriure: "L'actual pantà va ser projectat per a ésser construït en quatre anys, i la seva construcció en durà vint-i-quatre."

Les obres de la presa s'acaben l'any 1928, però les canalitzacions de regatge s'acabaren l'any 1936. L'alçada de la resclosa és de 32 m. La capacitat de l'embassament és per sobre dels 6 Hm³ (6.000.000) m³ d'aigua, encara que ara té menys capacitat pel llot dipositat en el fons. I la superfície total del llac és de 29 Km². La naturalesa càrstica del terreny fa que es perdi molta aigua per filtracions.

L'any 1990 el podem definir com l'any de la "inversió" pluviomètrica.

En la zona en què estem situats, la norma pluviomètrica seria de pluges abundoses el gener i el

febrer (l'aigua del gener omple la bóta i el graner); més endavant tenim l'abril (que cada gota val per mil), això vol dir que d'aigua més aviat poca; i (pel maig cada dia un raig), que traduït significa que plovisca molts dies però de suor a la terra, poca. Finalment tenim l'estiu, amb calor i més calor i d'aigua poca... poca? Bé, això és la norma general, però no la d'enguany. Aquest any el vàrem començar molt sec i sense neu, i fins prop de l'estiu va continuar la mateixa tònica, esgotant-se els embassaments i preparant arreu els plans de restricció d'aigua. Però resulta que va començar a ploure quan ningú ja no s'ho creia, l'alarma es va esvaïr i els embassaments van començar a pujar de nivell.

Entre els embassaments de Catalunya tenim molt a prop nostre el de Foix. El pantà de Foix va superar la tendència dels altres, i es va omplir del tot. I l'aigua continuava afluint-hi i va començar a vessar-se cap al mar per la riera de Cubelles. Que el pantà de Foix es vessi no és gran notícia, la seva capacitat no és molt

gran (6.000.000 m³ aigua), però cal tenir en compte que les conques que hi conflueixen són poc extenses. No li restem doncs el seu mèrit, és l'únic de Catalunya que s'està sobreexint, tal com dèiem, a causa de la "inversió" pluviomètrica d'enguany.

Tomant, doncs, si era no era notícia, direm que per a la gent un xic romàntica sí que ho és de notícia, i en assabantar-se'n li fa falta temps per fer-hi una escapada. I torna a veure el que ja havia vist i a fotografiar el que ja havia fotografiat en altres ocasions. La bonica arcada que fa l'aigua per sobre el sobreexidor, una arcada simètrica, il·luminada pels raigs horitzontals del sol de

la tarda, o també la caiguda vertical de l'aigua escumosa, vers la riera camí de la mediterrània no gaire llunyana.

El pantà de Foix, doncs, ha rebut la nostra visita, i també els seus voltants, els turons que l'envolten, que no depassen els 225 m d'alçada, i ens ofereixen una perspectiva sempre immillorable. Tots els seus voltants són verdosos, d'un verd clar ja que tot està creixent, i com que anys enrere el foc va malmetre els boscos, ara la vegetació és a prop de terra, els pins nous d'un metre d'alçada, el fanàs, el margalló, el llentiscle, la boga, etc. I enmig de tot això la font del Mas Carnús, que abans rajava la major part de l'any, però ara

només rep les avingudes de les pluges, i que aquesta tardor ha tret el ventre de pena, brollant per cinc deus que ella s'ha fet.

Si passem a l'altra riba de la presa, ens sorprendrà el corriol pel qual hem de passar, a voltes a frec d'aigua, i en els revolts naturals de la riba podem veure-hi una colla d'ànecs que hi fan vida i que, en una quantitat de 200 aproximadament, animen tota l'àrea del pantà.

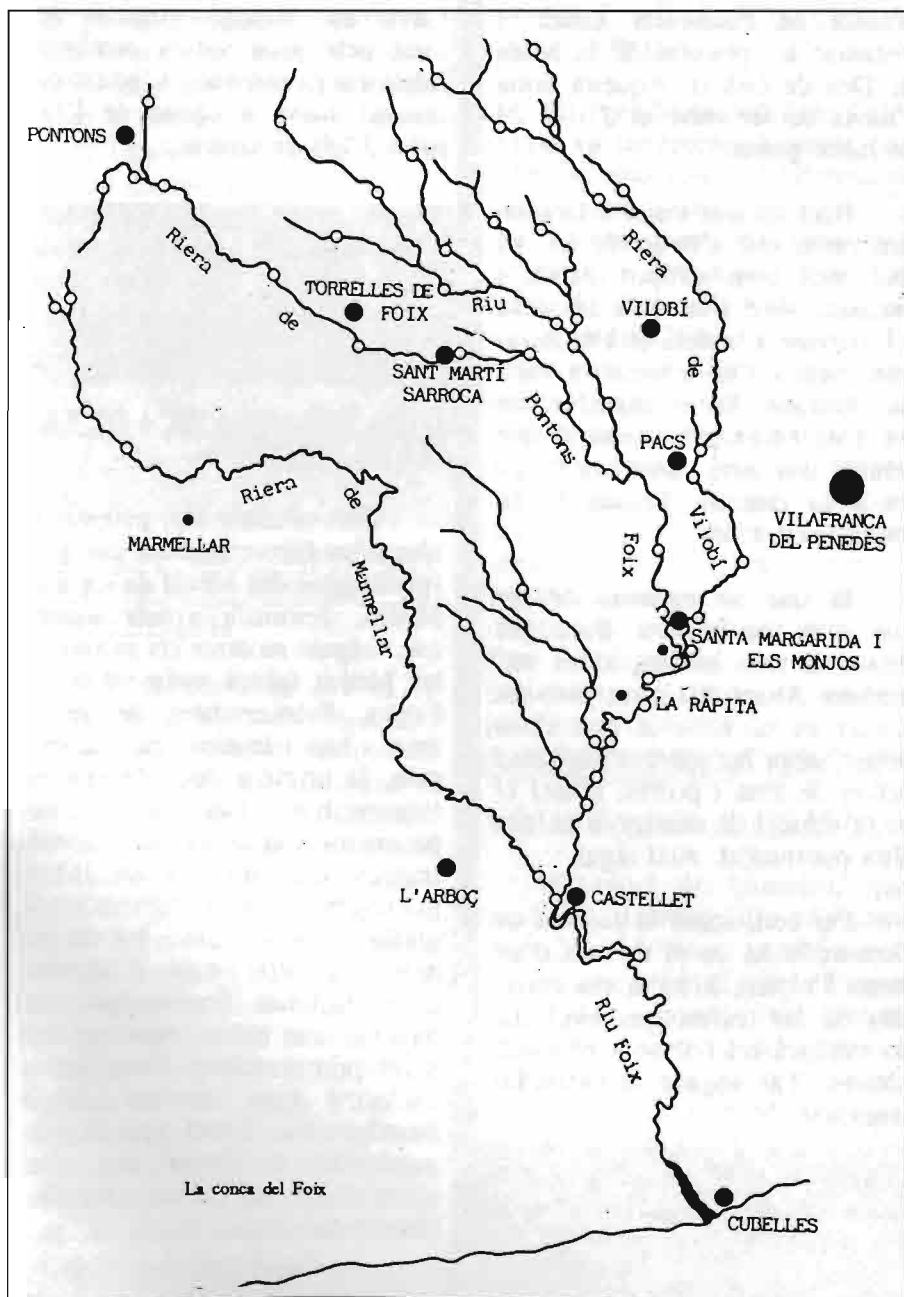
Acabem la nostra visita a aquest bonic paratge. Hem pujat als cims que l'envolten i hem seguit tota la carena, les Botes, la Pedrera, la Roca Rodona, i ja de baixada per la carretera, i per la nostra dreta, ens acompanyava de més a prop o de més lluny el riu Foix, deixant escolar l'aigua pendent avall, i vorejant ara la Masia de Xoriguera, ara rodejant Lurdes, ara passant a frec de Rocacrespa, per deixar-nos en ésser a la Masia del Salze, on ell enfila la recta vers el mar, i nosaltres la pujada del Corral de Milà vers Vilanova.

Joan Lluís Sivill

Bibliografia:

EL FOIX - Estudis i monografies 11, Diputació de Barcelona, 1985

Diari de Vilanova de 13 de març de 1976.

NOTÍCIES I COMENTARIS

PROJECTES AL BAIX PENEDES

Hem llegit que el Consell Comarcal del Baix Penedès i els alcaldes de la majoria de municipis d'aquesta part del Penedès, el passat mes d'agost van signar un conveni pel qual assumien competències com a copropietaris de l'Àrea Recreativa Forestal del Montmell (ARF), situada en el vessant meridional de la serra i amb accés des de La Joncosa. La zona té una superfície de 24,3 ha, de les quals 10,24 ha són arbrades i la resta de matoll i brolla. Dins d'aquest lloc protegit, hi ha l'ermita de Sant Miquel i el castell del Montmell. Les actuacions projectades són neteja, aclarida i poda, arranjament de la font i construcció d'un dipòsit, adequació d'un tros de 100 metres quadrats per picnic, amb instal·lacions sanitàries, senyalització i ajardinament de l'indret, inclosa una barbacoa amb sis rostidors, taules i bancs de fusta.

Considerem molt lloable aquesta iniciativa, sempre i quan els visitants demostrin un cert grau de civisme i serveixin a la vegada com exemple en altres comarques catalanes, si més no, per poder fer foc en el bosc sense cap perill d'incendi.

Aquest sistema de donar a conèixer la natura amb facilitats fa molts anys que es veu a diversos països europeus, entre els quals hi ha Andorra on existeixen alguns boscos nets i adequats per fer-hi estada amb foc, cosa que no succeeix aquí, on sols sabem dir que és completament prohibit fer foc al bosc, sense donar solucions al problema, arribant a l'extrem de no deixar encendre foc en els campaments, i les entitats excursionistes no protesten d'aquesta arbitrarietat.

INSPECCIO ALS TREBALLS DE LA QUADRA DE MIRALPEIX

Fa uns mesos vam comentar i lloar el projecte del camp de treball arqueològic a la Quadra de Miralpeix, amb l'objectiu de netejar i consolidar el castell, la capella i el molí, a més d'aixecar plànols de l'esmentat castell i restaurar les pintures de la Mare de Déu de Gràcia. Aquesta feina s'havia de fer entre el 2 i el 29 de juliol passat.

Hem fet una visita a la zona per veure què s'hi havia fet. El molí està com sempre, deixat i enrunat, obert i la mola trencada a l'exterior. L'ermita està relativament neta i s'ha reforçat la volta de l'entrada. En el castell s'han fet dues excavacions, una al que sembla una torre cantonera i l'altra a la cisterna. Encara hi ha molta feina a fer.

El que no entenem és per què s'ha buidat uns llocs per deixar la runa en uns altres immediats. Abans feia pena, però ara encara en fa més, ja que s'han deixat sobre les parets dues muntanyes de terra i pedres. Potser hi ha la solució de retirar-les en una altra oportunitat. Així sigui.

Per cert, sobre la teulada de l'ermita hi ha un pi de més d'un metre d'alçada. Si ha arrelat entremig de les teules; qualsevol dia ho trencarà tot i llavors hi haurà goteres. Tal vegada seria millor arrancar-lo.

CINEMA ESPELEOLOGIC

El documental *Moraig*, de la República d'Alemanya, va rebre fa pocs dies el gran premi del IX Festival Internacional de Cinema Espeleològic, dotat amb 250.000 pessetes. El guardó va ser atorgat per l'interès del tema i el seu valor testimonial. Narra l'exploració d'un riu subterrani del país alemany per part d'una expedició hispano-germana. També es va premiar, pel seu tractament didàctic-científic, la producció de TV3 *Cavernes*, menció especial del jurat pels seus valors ecològics fidelment representats. L'edició del festival anava a càrrec de l'Espeleo Club de Gràcia.

GUIA SUBAQUATICA DE LES ILLES MEDES

Tres catalans han patentat la idea d'un llibret aquàtic, una guia submergible del subsòl de les illes Medes, destinada a tots aquells que vulguin recórrer els racons de les Medes sabent realment on es fiquen. Submarinistes de tot el món s'han interessat per aquesta guia, la primera del món que és submergible. Les seves explicacions són en català, castellà, francès i anglès. Es un llibret plastificat i porta fotografies i gràfiques de les illes. No es coneix cap altra guia d'aquestes característiques. Segons que afirmen els seus autors, aquesta Guia és el primer volum d'una futura col·lecció que abarcarà tot el litoral català. S'està estudiant la possibilitat de fer-ne una altra sobre el cap de Creus o les illes Formigues.

NOTÍCIES I COMENTARIS

CARLES VALLES, EL MESSNER CATALÀ

Després d'assolir el Lhotse Sar (8400 m), quart "vuit mil" del seu historial esportiu, aquest alpinista continua el seu camí per convertir-se en el Messner català. L'experimentat Jordi Pons és l'únic que comparteix amb ell aquest rècord de l'alpinisme estatal. Per a l'alpinista de Sants, aquest no és l'últim vuit mil. Ja té en projecte per a l'any vinent el Makalu, en estil alpi i per la difícil ruta del pilar oest, objectiu que pensa compartir amb Josep Lluís Sassot i un tercer alpinista. Que hi hagi sort! Per altra banda, i com a comentari a part, direm que la Talaia ha fet passos per fer venir el Carles Vallès a la nostra Entitat pròximament. Pareu esment en les circulars i butlletins propers.

ELS PARCS DEL MONTSENY I CEVENNES REVISEN EL SEU CONVENI

Ara fa tres anys que es va agermanar el Parc del Montseny amb el de Cevennes, situat en la regió francesa del Llenguadoc-Rosselló, arran de la coincidència que els dos tenen la qualificació de Reserva de la Biosfera atorgada per la UNESCO. Es per això que va ser considerat adient establir accions conjuntes de protecció i de revalorització del patrimoni natural i cultural. El conveni d'aleshores va ser firmat amb una vigència de tres anys, i ara es passa balanç de la feina feta i de la que falta per fer i s'acordaran les bases de la futura gestió de cara al desenvolupament social, econòmic i d'investigació.

TROBADA MUNDIAL DE PALEONTOLEGS A SUBIRATS

A Subirats (Alt Penedès), tingué lloc el novè Congrés Internacional de Paleontologia que començà amb una visita al jaciment situat en aquella localitat, considerat com un dels més importants d'Europa. Congressistes i participants visitaren una exposició amb les restes extretes d'aquest important jaciment.

CENTRE D'INFORMACIO A COLLSEROLA

El Parc Metropolità de Collserola va inaugurar el passat octubre un nou centre d'informació que té com a objectiu servir de guia a tots aquells ciutadans que vulguin fer una excursió per la zona. El Parc de Collserola té actualment 8000 ha, cobertes en la major part per pins i alzines. En l'edició aquest any del Dia de Collserola, que es va celebrar sota el lema: "Vine a conèixer-la per estimar-la", i en la qual van participar uns 300 voluntaris, es van organitzar diverses activitats entre les quals destaca la visita al nou centre d'informació, que mostra la flora i la fauna del lloc, així com projeccions de vídeo i recorreguts per alguns itineraris del parc.

NOTICIES DEL PIMORENT

El túnel de Pimorent, que facilitarà l'enllaç directe entre Barcelona i Tolosa, estarà acabat, sembla ser, entre el juliol i l'agost del 1994. Aquesta obra donarà una sortida al túnel del Cadí per la banda francesa. Es va començar fa poc a la banda nord, al departament de l'Arieja, i ben aviat es farà el mateix per la banda sud, al departament dels Pirineus Orientals.

CREMALLERA DE MONTSERRAT

El cremallera nou de Montserrat es farà esperar una mica. No es començarà l'any que ve per dificultats de pressupost de la Generalitat. Com que hi ha dos o tres anys de feina a construir-lo i posar-lo en servei, no podrà funcionar fins després del 1992, any en què se celebrarà el quart centenari de la basílica. (Aquest ja cèlebre 92, podem aguantar-lo amb tantes novetats!?). El projecte definitiu de la infraestructura del cremallera té un pressupost de 8000 milions. Els trens que hi hauran de circular costaran uns 4500 milions més.

L'EXPERIENCIA D'UN HIVERN ATÍPIC

L'experiència d'un hivern atípic ha fet posar-se en guàrdia a les estacions catalanes d'esquí. Mentre les pèrdues del any passat han obligat Vaqueira a abocar milions de pessetes per a neu artificial, els espectaculars beneficis de Boí-Taüll han generat més inversions de les previstes, tant per reforçar la neu artificial com per obrir nous remuntadors. A la Molina, després d'uns anys de grans esforços per a mantenir les instal·lacions, s'han dedicat aquest any a millorar les seves infraestructures i serveis per a les activitats d'estiu: bicicletes de muntanya, tir amb arc, hípica, karts de muntanya, etc. A Superespot, en el Pallars Sobirà, volen provar fortuna a l'hivern amb la incorporació de nous esports de neu. Aquest any obre una pista especial per a esquí-karts. També s'espavilen a Port del Compte. Aquesta estació del Solsonès també ha dedicat els seus esforços a triturar pedres, treure sots i sembrar gespa en un gran nombre de pistes i ha fet millores a les dues plantes de neu artificial, que permetran fabricar més quantitat de neu.

MERCADERS, 4
TELÈF. 893 09 05
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ
(BARCELONA)

FOTOS, REPORTATGES, ESTUDI,
CARNETS, PÒSTERS.
FOTOCÒPIES A L'ACTE,
REPRODUCCIONS,
REVELATS AFICIONATS
EN COLOR, BLANC I NEGRE,
VENDA D'APARELLS,
ACCESSORIS I MATERIAL
SENSIBLE PER A FOTO I CINEMA,
ÀLBUMS, PORTA-RETRATS,
PLASTIFICATS, ETC.

LA QUALITAT

SUPERMERCATS * SEGUR DE
CALAFELL

BOLSOS

rodero

Avda. Francesc Macià, 65 / Sant Gregori, 4
Tel. 815 18 44
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

VIDRES VILANOVA
roure

CRISTALLS I VIDRES PLANS
DE TOTA CLASSE
FUSTERIA D'ALUMINI

EXPOSICIÓ
PARE GARI, 26
TEL. 893 67 07

mampares
bany i dutxa

VENTIKLAR®

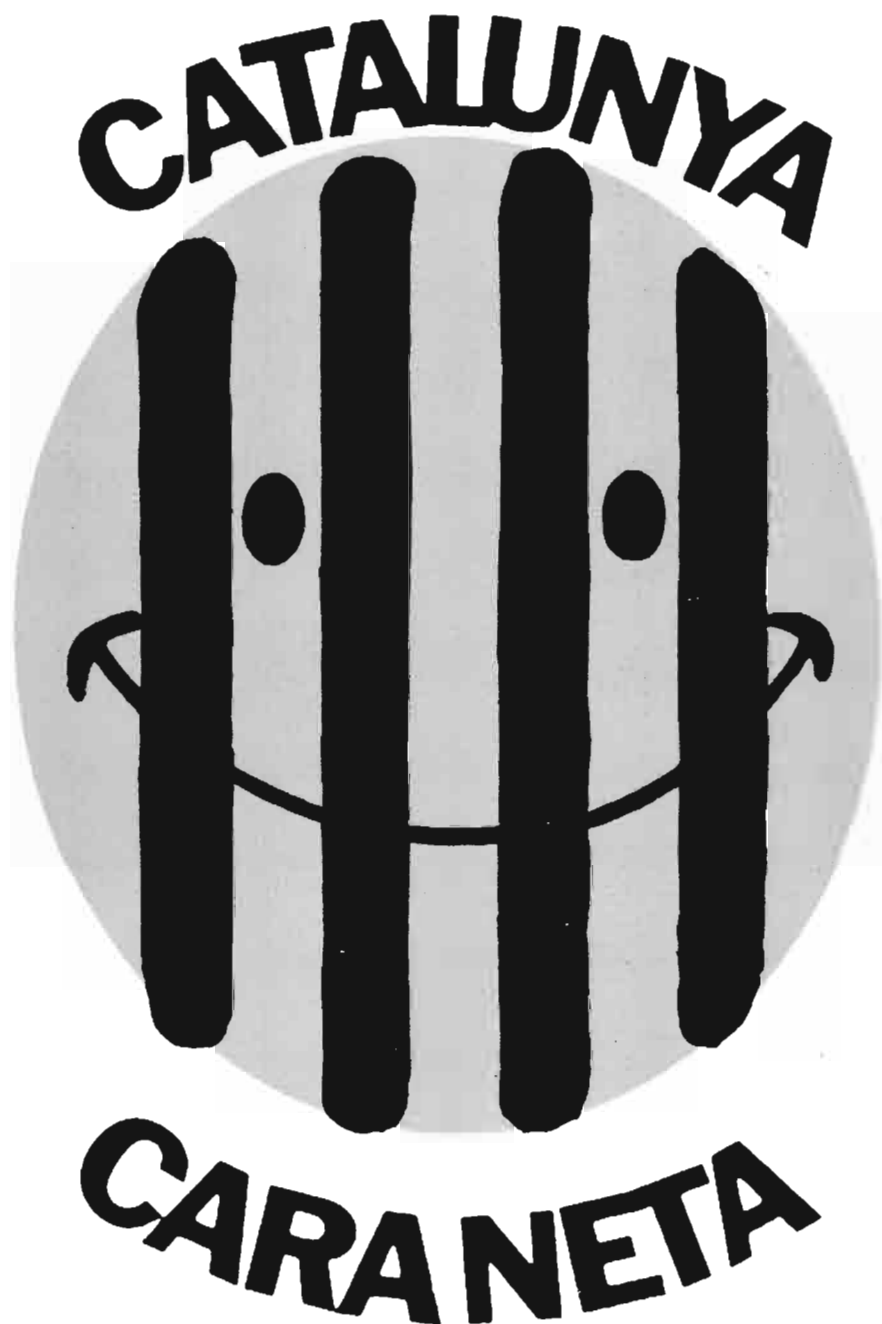
2S Cesana spa

MOBELUX

duehban®

ORIGINAL
DUSCHOLUX®

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
Direcció General d'Acció Cívica